

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΒ'

Συνδρομή ἰτησιαι: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἰτησιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σιαδίου 32.

17 Αὐγούστου 1886

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ

Διήγημα Α. Πούσκιν. — Μετάφρ. ἐκ τοῦ ῥωστικοῦ.

[Συνέχεια ἔδε προηγούμε. φύλλον.]

— Πρέπει νὰ ἡξεύρητε, ὅτι τρεῖς ἐβδομάδας πρὶν ἔστειλα τὸν ἄνθρωπόν μου εἰς τὸ ταχυδρομεῖον μὲ γράμμα διὰ τὸν Βανιαν μου. "Οχι ὅτι χαϊδεύω τὸν υἱόν μου, διότι καὶ νὰ ἤθελα δὲν θὰ εἴμπορούσα, ἀλλὰ, ξεύρετε, ἓνας ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς πρέπει νὰ ζῇ καθὼς πρέπει, καὶ ἐγὼ ὅ,τι ἔχω τὸ μοιράζω μὲ τὸ παιδί μου. Τοῦ ἔστειλα λοιπὸν 2,000 ρούβλια, ἂν καὶ συχνὰ ἐσυλλογιζόμενον τὸν Δουβρόφσκη· ἀλλὰ πάλιν ἔλεγα· ἡ πόλις μόνον ἐπτά βέρστια ἀπέχει ἀπ' ἐδῶ, ἴσως ὁ Θεὸς δώσῃ καὶ δὲν συμβῇ τίποτε. "Εξαφνα τὸ βράδυ ἔρχεται ὁ ἄνθρωπός μου κίτρινος, κατασχισμένος καὶ πεζός. "Εγὼ ὅταν τὸν εἶδα, ἐκατατρόμαξα. — Τί τρέχει; τί ἔπαθες; ἠρώτησα· ἐκείνος δέ—"Αχ! "Αννα Σαβισνα κλέφτες μ' ἐγδυσαν καὶ ἐκόντεψε καὶ νὰ μὲ σκοτώσουν. Ὁ ἴδιος ὁ Δουβρόφσκης ἤθελε νὰ μὲ κρεμάσῃ, ἀλλὰ μ' ἐλυπήθηκε καὶ μ' ἄφησε, ἀφοῦ ὅμως μοῦ τὰ πῆρε ὅλα, χρήματα, ἄλογα καὶ ἀμάξι. "Εγὼ ἔμεινα ὡς νεκρά. Βασιλεῦ οὐράνιε! τί θὰ γείνῃ τώρα ὁ Βάνις μου; ἀλλὰ τί νὰ κάμω; τοῦ ἔγραψα ἄλλο γράμμα ὅπου τοῦ διηγούμενῃ τὴν ἱστορίαν, καὶ τοῦ ἔστειλα τὴν εὐχὴν μου μόνον, χωρὶς κανέναν λεπτόν. "Απέρασαν δύο ἐβδομάδες. "Εξαφνα ἐμβαίνει εἰς τὴν αὐλήν μου ἄμαξα, καὶ κάποιος στρατηγὸς ζητεῖ νὰ μὲ ἰδῇ. Τὸν παρακαλῶ νὰ κοιπάσῃ. "Εμβαίνει τότε μέσα ἄνθρωπος τριανταπέντε ἐτῶν, μελαγχρινός, μαυρομάλλης, μὲ μουστάκι καὶ γενειάδα, ἀπαράλλακτος ὁ Κούλνιεφ (1), μοῦ συσταίνεται ὡς φίλος καὶ συστρατιώτης τοῦ μακαρίτου ἀνδρός μου, καὶ ἐπειδὴ, λέγει, ἀπερνοῦσε, καὶ ἡξευρε ὅτι μένω ἐδῶ, ἠθέλησε νὰ μὲ ἰδῇ. Τὸν ἐφίλευσα μὲ ὅ,τι ἐμπόρεσα, εἴπαμε τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, τέλος ἀναφέραμε καὶ διὰ τὸν Δουβρόφσκη. Τότε ἐγὼ τοῦ διηγήθηκα τὸ δυστύχημά μου. Ὁ στρατηγὸς μου ἐξάρωσε τὰ φρύδια του. — Παράξενο, εἶπε· ἤκουσα ὅτι ὁ Δουβρόφσκης προσ-

βάλλει μόνον γνωστοὺς πλουσίους, καὶ πάλιν φέρεται μὲ κάποιαν ἐπιείκειαν, δὲν τοὺς ληστεύει ἐξ ὁλοκλήρου, διὰ φόνον δὲ κανεὶς δὲν τὸν κατηγορεῖ· ἴσως ἐδῶ κρύπτεται καμμία πονηρία. Διατάξετε νὰ ἔλθῃ ὁ ἄνθρωπός σας. Τὸν ἐφώναξα, ἔρχεται καὶ μόλις βλέπει τὸν στρατηγόν, μένει ὡς ἀπολιθωμένος. — Διηγῆσου με, παλληκάρι, τοῦ λέγει, μὲ τί τρόπον ὁ Δουβρόφσκης σ' ἐλήττευσε, καὶ πῶς ἠθέλησε νὰ σὲ κρεμάσῃ; Τὸν ἄνθρωπόν μου ἐπικσε τρόμος καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ στρατηγοῦ. — Ἀφέντη, εἶπε, εἰμαι φταίστης, ἡ ἁμαρτία μ' ἐσκάτισε... εἶπα ψέμματα. — Λοιπὸν, εἶπεν ὁ στρατηγός, διηγῆσου εἰς τὴν κυρίαν σου, πῶς ἔγινε τὸ πρᾶγμα καὶ ἐγὼ ἀκούω. "Εκείνος δὲν ἐμπορούσε νὰ συνέλθῃ. — Λέγε λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ στρατηγός· ποῦ ἀπήντησες τὸν Δουβρόφσκη; — Κοντὰ ἔσταῖς δύο πεῦκες, ἀφέντη, ἔσταῖς δύο πεῦκες. — Καὶ τί σοῦ εἶπε; — Μὲ ῥώτησε τίνας εἰμαι, ποῦ πηγαίνω καὶ γιατί. — "Επειτα; — "Επειτα ἐζήτησε τὸ γράμμα καὶ τὰ χρήματα, καὶ ἐγὼ τοῦ τὰ ἔδωκα. — Κ' ἐκείνος; — "Εκείνος... ἔφταισα ἀφέντη. — Τί ἔκαμε λοιπὸν ἐκεῖνος; — Μοῦ ἔδωκεν ὀπίσω τὰ χρήματα καὶ τὸ γράμμα καὶ μοῦ εἶπε· πῆγαινε ἑστὸ καλὸ, δόσε αὐτὰ εἰς τὴν πόστα. — Λοιπὸν; — Ἀφέντη, ἔφταισα. — "Εγὼ, φίλε μου, θὰ σὲ διορθώσω, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ στρατηγός. Σεῖς δέ, κυρία, διατάξετε νὰ σκαλίσουν τὸ κιβώτιον τοῦ ἀθλίου αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον μοῦ παραδίδετε καὶ ἐγὼ τὸν δείχνω. Ἀπ' αὐτὰ, ἐννοεῖται, ἐκαταλαβῶ ποῖος ἦτον ὁ ἐξοχώτατος· ἦτο περιττὸν νὰ ἐξηγηθῶ μαζὶ τοῦ. Οἱ ἄμαξάδες ἔδεσαν τὸν ἑνοχον ἐπάνω εἰς τὸ καθισμα τοῦ ὀχήματος τοῦ στρατηγοῦ· τὰ χρήματα εὐρέθησαν, ὁ δὲ στρατηγὸς ἐγευμάτισε μαζὶ μου, καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησε μὲ τὸν ἄνθρωπόν μου, τὸν ὁποῖον τὴν ἄλλην ἡμέραν εὐρῆκαν εἰς τὸ δάσος δεμένον εἰς ἓνα δένδρον καὶ καταξεσχισμένον.

Πάντες ἡκροῶντο ἐν σιωπῇ τὴν διήγησιν τῆς κυρίας, πρὸ πάντων δὲ αἱ νεάνιδες, πολλὰ τῶν ὁποίων μυστικῶς ἠῦχοντο ὑπὲρ τοῦ Δουβρόφσκη, φανταζόμεναι αὐτόν ὡς ῥωμαντικὸν ἥρωα, καὶ μάλιστα ἡ δεσποινὶς Τρογκεκουρφ, ζωηρὰ φαντασιοκόπος, ἥς τὸ πνεῦμα κατεῖχον ὁλόκληρον

(1) Διάσημος ῥώσος στρατηγὸς ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Α'. Σ. τ. Μ.

αί μυστηριώδεις διηγήσεις τῆς μυθιστοριογράφου Ρέδκλιφ.

— Καί λοιπόν, Ἄννα Σάβισνα, συ ὑποθέτεις ὅτι ὁ Δουβρόφσκη ἦτον εἰς τὸ σπίτι σου; ἡρώτησεν ὁ Τρογεκούρωφ. Μέγα λάθος ἔχεις. Δὲν ἤξεύρω ποῖος ἦτον αὐτός, ἀλλ' ὅχι βέβαια ὁ Δουβρόφσκη.

— Πῶς ὅχι ὁ Δουβρόφσκη; Καί ποῖος ἄλλος εὐγαίνει εἰς τὸν δρόμον καὶ σταματᾷ τοὺς ταξιδιώτας νὰ τοὺς ἐξετάζῃ;

— Δὲν ἤξεύρω, ἀλλὰ βέβαια δὲν ἦτο ὁ Δουβρόφσκη. Ἐγὼ τὸν ἐνθυμοῦμαι παιδί· ἴσως τώρα ἐμάυρισαν τὰ μαλλιά του, ἀλλὰ τότε ἦτον σγουρό, ξανθὸ ἀγοράκι, καὶ ἤξεύρω βέβαια ὅτι ὁ Δουβρόφσκη ἦτο πέντε χρόνια μεγαλύτερος ἀπὸ τὴν Μάσαν μου, ὥστε δὲν εἶναι τριανταπέντε, ἀλλὰ εἰκοσιτριῶν χρόνων περίπου.

— Πολὺ σωστὰ, ἐξοχώτατε, ἀνέκραξεν ὁ ὑπαστυνόμος· ἐγὼ κρατῶ τὰ χαρακτηριστικά τοῦ Βλαδιμήρου Δουβρόφσκη, ὅπου φαίνεται ὅτι εἶνε εἰκοσιτριῶν ἐτών.

— Ἀ! εἶπεν ὁ Τρογεκούρωφ, ἴσα ἴσα διαβάσατε ν' ἀκούσωμεν δὲν βλάπτει νὰ γνωρίζωμεν τὰ χαρακτηριστικά του, ἂν τυχὸν τὸν ἀπαντήσωμεν, νὰ μὴ μᾶς φύγῃ.

Ὁ ὑπαστυνόμος ἐξήγαγε τοῦ κόλπου του φύλλον χάρτου ἱκανῶς ῥυπαρόν, τὸ ἀνέπτυξε μετὰ σοβαρότητος καὶ ἀνέγνωσε μὲ φωνὴν κανονάρχου.

«Χαρακτηριστικά τοῦ Δουβρόφσκη σύμφωνα μὲ τὰς καταθέσεις τῶν πρώην ἀνθρώπων του:

Ἔτη 24, ἀνάστημα μέτριον, πρόσωπον καθαρὸν, ἀγέειον, ὀφθαλμοὶ καστανοί, κόμη ξανθὴ, ῥις εὐθεῖα. Ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά ἐλλείπουν.»

— Τίποτε ἄλλο; ἡρώτησεν ὁ Τρογεκούρωφ.

— Τίποτε, ἀπήντησεν ὁ ὑπαστυνόμος διπλώσας τὸν χάρτην.

— Σὰς συγχαίρω, κύριε ὑπαστυνόμε. Χαρτὶ μὴ φορά; Μ' αὐτὰ τὰ σημεῖα εὐκολὸν θὰ σὰς εἶνε νὰ εὐρῆτε τὸν Δουβρόφσκη! Καί τίς δὲν εἶνε μετρίου ἀναστήματος, ξανθός, καὶ δὲν ἔχει καστανὰ μάτια καὶ ἴσιαν μύτην; Στοιχηματίζω τρεῖς ὥρας νὰ ὁμιλῇ κανεὶς μὲ τὸν Δουβρόφσκη, καὶ νὰ μὴν εἰξεύρῃ μὲ ποῖον εὐρίσκειται. Νὰ σοῦ πῶ· μεγάλα κεφάλια οἱ ἀστυνομικοί.

Ὁ ὑπαστυνόμος ἐκρυσσε ταπεινῶς τὴν σημειωσίν του, καὶ σιωπῶν ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ ὑπηρεταὶ πολλάκις ἤδη εἶχον περιέλθῃ τὴν τράπεζαν πληροῦντες τὰ ποτήρια τῶν ξένων. Εἶχον ἀνοιχθῇ μερικαὶ φιάλαι ἐντοπίου οἴνου, ἐκληρωθέντος ἐπεικῶς ὡς καμπανίτου· τὰ πρόσωπα ἐγίνοντο ὅλον ἐρυθρότερα, αἱ ὁμιλίας θορυβωδέστεραι, πλέον ἀσυνάρτητοι καὶ εὐθυμότεραι.

— Ὅχι, ἐπέλαθεν ὁ Τρογεκούρωφ, δὲν θὰ ἰδοῦμεν πλέον ὑπαστυνόμον ὡσάν τὸν μακαρίτην. Ἐκεῖνος δὲν ἦτο κοιμισμένος· εἶνε λυπηρὸν ὅτι

τὸν ἔκαυσαν, ἀλλέως ἐκεῖνος ὄλην τὴν συμμορίαν θὰ τὴν ἐπαινε, καὶ ὁ ἴδιος Δουβρόφσκη δὲν θὰ ἐγλύτωνε. Ὁ Ταρὰς Ἀλεξέιτς καὶ χρήματα ἀπὸ αὐτὸν θὰ ἐπαιρνε, ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ τὸν ἄφινε· τοιοῦτον εἶχε σύστημα ὁ μακαρίτης. Τώρα τί νὰ γείνη; φαίνεται ὅτι ἐγὼ πρέπει νὰ λάβω μέρος, καὶ νὰ καταδιώξω τοὺς ληστὰς μὲ τοὺς ἀνθρώπους μου. Διὰ πρώτην φοράν ὁπλιζῶ εἰκοσι, καὶ μοῦ καθαρίζουν τὴν κλεπτοφυλιάν· εἶνε τόσον γενναῖοι, ὅπου καθέννας καὶ μὲ ἀρκούδα εἴμπορεῖ νὰ μετρηθῇ, ὥστε δὲν θὰ φοβηθῶν τοὺς ληστὰς.

— Καί τί κάμνει ἡ ἀρκούδα σας, καλὰ εἶναι; σεβαστὴ Κύριλλε Πετρόβιτς, ἡρώτησεν ὁ Σπίτζιν, ἐνθυμηθεὶς εἰς τὰς λέξεις ταύτας τὴν δασύτριχα γυναικίαν του καὶ τινὰς ἀστείότητας, ὧν ἄλλοτε αὐτός ὁ ἴδιος ἐγένετο θύμα.

— Ὁ Μίσας σοῦ ἄφησε χρόνους, ἀπήντησεν ὁ Τρογεκούρωφ· ἀπέθανε θάνατον ἐνδοξόν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ. Ἰδοὺ ὁ νικητὴς τῆς· καὶ ἔδειξε τὸν γάλλον διδάσκαλον. Αὐτὸς τὴν ἐπλήρωσε διὰ τὴν ἰδικήν σου... μὲ συμπάθειο... ἐνθυμίσαι;

— Πῶς νὰ μὴ ἐνθυμοῦμαι; εἶπεν ὁ Σπίτζιν ξένον τὸ ἰνὸν του· πολὺ καλὰ ἐνθυμοῦμαι. Λοιπὸν ὁ Μίσας ἀπέθανε—τὸν λυποῦμαι, μὴ τὸν Θεόν, τὸν λυποῦμαι! τί νόστιμος ποῦ ἦτο! Τοιαύτη ἀρκούδα δὲν εὐρίσκειται. Καὶ διατὶ ὁ μουσιὸς τὴν ἐσκότωσε;

Ὁ Τρογεκούρωφ μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως ἤρχισε νὰ διηγῆται τὸ κατόρθωμα τοῦ Γάλλου του, διότι εἶχε τὴν εὐτυχὴ ἱκανότητα νὰ γαυρίζῃ καὶ διὰ τὰ ἀλλότρια κατορθώματα. Οἱ ξένοι ἠκροῶντο προσεκτικοὶ τὴν διήγησιν τοῦ θανάτου τοῦ Μίσας, καὶ μετ' ἐκπλήξεως παρατήρουν τὸν Δεφόρζ ὅστις, μὴ ὑποπτεύων ὅτι ὠμίλουν περὶ τῆς ἀνδρείας του, ἐκάθητο ἥσυχος εἰς τὴν θέσιν του, ὁμιλῶν περὶ ἠθικῆς εἰς τὸν ζωηρὸν μαθητήν του.

Περαιτωθέντος τοῦ γεύματος, ὅπερ εἶχε διαρκέσῃ τρεῖς ὥρας, ὁ οἰκοδεσπότης πρῶτος ἀφῆκε τὴν τράπεζαν, πάντες δὲ ἡγέρθησαν κατόπιν του, καὶ μετέβησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ὅπου τοὺς περιέμενεν ὁ καφές, τὸ χαρτοπαίγιον καὶ ἡ συνέχεια τῆς κριτικῆς τῆς ἀρξαμένης εἰς τὸ ἐστιατόριον.

I.

Περὶ τὴν ἐβδόμην τῆς ἐσπέρας τινὲς τῶν ξένων ἐπεθύμουν ν' ἀναχωρήσωσιν, ἀλλ' ὁ οἰκοδεσπότης, εὐθυμήσας ἡδὴ ἐκ τοῦ ποτοῦ, διέταξε νὰ κλεισθῇ ἡ αὐλεῖα θύρα, καὶ ἐδήλωσεν, ὅτι μέχρι τῆς ἐπομένης πρωίας, εἰς κανένα δὲν θὰ ἐπέτρεπε ν' ἀπέλθῃ. Μετ' ὀλίγον ἠκούσθη παιανίζουσα μουσική, ἡ θύρα τῆς κίθούσης ἠνοίχθη, καὶ ἤρξατο ὁ χορός. Ὁ οἰκοδεσπότης καὶ οἱ περὶ αὐτόν, κα-

θήμενοι εἰς μίαν γωνίαν, ἐξηκολούθουν νὰ πίνωσι, μετ' εὐχαριστήσεως βλέποντες εὐθυμοῦντας τοὺς νέους. Αἱ γοῖαι ἐπαιζόν χαρτὰς. Χορευταί, ὡς πανταχοῦ ὅπου δὲν σταθμεύει καμμία ἴλη οὐλάνων, ἦσαν ὀλιγώτεροι τῶν κυριῶν. Ὅθεν ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄνδρες ἠνγκάσθησαν νὰ συμμεθεῖωσι τοῦ χοροῦ. Μεταξὺ τῶν λοιπῶν διεκρίνετο ὁ διδάσκαλος, ὃν ὅλαι αἱ νέαι ἐξέλεγον εὐρίσκουσαι ὅτι μετ' αὐτοῦ ἐχόρευον ἐλαφρότατα τὸν στρόβιλον. Μετὰ τῆς Μάσας ἐχόρευσε πολλάκις, καὶ αἱ λοιπαὶ νέαι τοὺς ἐθεώρουν σκωπτικῶς. Ἐπὶ τέλους, περὶ τὸ μεσονύκτιον, ὁ ἀπαυδήσας οἰκοδεσπότης διέκοψε τὸν χορὸν, καὶ διατάξας νὰ παρατεθῇ τὸ δείπνον, ἀπεσύρθη εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Ἡ ἀπουσία τοῦ Τρογεκούρωφ ἔδωκεν εἰς τὴν συναναστροφὴν πλειοτέραν ἐλευθερίαν καὶ ζωηρότητα· οἱ νέοι ἐτόλμησαν νὰ πλησιάσωσι τὰς κυρίας, αἱ νεανίδες ἐγέλων καὶ ἐψιθύριζον ταπεινωτικὰς μετὰ τῶν γειτόνων τῶν, αἱ κυρίαι συνωμίλουν μεγάλην τῇ φωνῇ, οἱ ἄνδρες ἐπίνον, ἐφιλονέικουν καὶ ἐκάγχαζον· ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ δείπνον ἦτο ὑπερμέτρως εὐθυμον, καὶ ἀφῆκε πολλὰς εὐαρέστους ἀναμνήσεις.

Εἰς μόνος δὲν μετεῖχε τῆς κοινῆς εὐθυμίας, ὁ Σπίτζιν. Ἐκάθητο σκεπτικός καὶ σιωπηλός, ἐτρωγεν ἀπρηρημένως, καὶ ἐφαίνετο ὑπερβολικὰ ἀνήσυχος. Αἱ περὶ ληστῶν ὁμιλίαι ἐτάραττον τὴν φαντασίαν του, θέλωμεν δὲ ταχέως ἰδῇ ὅτι εἶχεν ἀποχωρήσας λόγους πρὸς τοῦτο.

Ὁ Σπίτζιν ἐπικαλούμενος τὸν Κύριον μάρτυρα τοῦ ὅτι τὸ ἐρυθρὸν κιβώτιον ἦτο κενόν, δὲν ἐψεύδετο καὶ δὲν ἠμάρτησε· τῶντι ἦτο κενόν τὸ ἐρυθρὸν κιβώτιον, διότι τὰ ἄλλοτε ἐν αὐτῷ φυλαττόμενα χαρτονομίσματα εἶχον μεταβῇ εἰς μικρὸν δερμάτινον θύλακα, ὃν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τοῦ στήθους ὑπὸ τὸ ὑποκάμισον. Μόνον δι' αὐτῆς τῆς προφυλάξεως ἔπαυον αἱ κατὰ πάντων ὑπόνοιαι του καὶ ὁ ἀδιάλειπτός του φόβος. Τώρα δὲ, ἠναγκασμένος νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς ξένην οἰκίαν, ἐφοβέτο μὴ ἤθελαν τὸν βάλλῃ εἰς κανὲν ἀπόκεντρον δωματίον ὅπου εὐκόλως ἠδύνατο νὰ εἰσέλθωσι κλέπται, καὶ ἐζήτει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀσφαλῆ τινα σύντροφον, ὡς τοιοῦτον δ' ἐπὶ τέλους ἐξέλεξε τὸν Δεφόρζ. Τὸ ἐξωτερικόν τοῦ νέου, τὸ ὅποιον ἐνέφαινε δύναμιν, καὶ μάλιστα ἡ ἀνδρεία ἣν ἐδειξεν εἰς τὴν συνάντησίν του μετὰ τῆς ἄρκτου, ἣν ὁ Σπίτζιν ἐνθυμεῖτο πάντοτε μετὰ τρόμου, τὸν παρεκίνησαν ν' ἀποφασίσῃ. Ὅθεν μετὰ τὸ γεῦμα ἤρξατο νὰ περιστρέφεται πλησίον τοῦ νέου Γάλλου, λαρυγγίζων καὶ βήχων, ἐπὶ τέλους δὲ ἀποταθείς πρὸς αὐτόν.

— Χμ! δὲν γίνεται, κύριε, τῷ εἶπε, νὰ μείνω ἀπόψε εἰς τὸ δωματίόν σας, διότι βλέπετε;...

— Que désire monsieur? ἡρώτησεν ὁ Δεφόρζ εὐγενῶς προσκλινάς.

— Ἀχ! τί δυσάρεστο! εἰς, κύριε, δὲν ἔμα-

θες ἀκόμη τὴν γλῶσσάν μας. Je veux moi chez vous coucher, καταλαμβάνεις;

— Monsieur, vous n'avez qu'à ordonner, ἀπήντησεν ὁ Δεφόρζ.

Ὁ Σπίτζιν λίαν εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῶν εἰς τὴν γαλλικὴν γνώσεών του, ἔσπευσεν αὐθιγὰ νὰ λάβῃ ἀνάλογα μέτρα.

Οἱ ξένοι ἀποχαιρετήσαντες ἀλλήλους, ἀπεσύρθησαν ἕκαστος εἰς τὸν θάλαμόν του, ὁ δὲ Σπίτζιν ἠκολούθησε τὸν Γάλλον εἰς τὸν οἰκίσκον, ὃν οὗτος κατεῖχε. Ἡ νύξ ἦτο σκοτεινὴ. Ὁ Δεφόρζ ἐκράτει φανόν, ὁ δὲ Σπίτζιν τὸν ἠκολούθει μὲ ἀρκετὸν θάρρος, θλίβων ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ στήθους τὸν μυστηριώδη θύλακα διὰ νὰ εἶνε βέβαιος ὅτι ἔχει ἀκόμη τὰ χρήματά του.

Ἄμα ἔφθασαν εἰς τὸν οἰκίσκον, ὁ διδάσκαλος ἤναψε κηρίον, καὶ ἀμφότεροι ἤρχισαν νὰ ἐκδύωνται. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Σπίτζιν περιήρχετο τὸν θάλαμον, ἐξετάζων τὰ κλεῖθρα καὶ τὰ παράθυρα καὶ κινῶν δυσπίστως τὴν κεφαλὴν, καθὼς μὴ εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς ἐπιθεωρήσεως. Αἱ θύραι ἐκλείοντο μόνον δι' ἐνὸς μοχλοῦ, τὰ δὲ παράθυρα δὲν εἶχον εἰσέτι τὰ διπλὰ τῶν περιθέματα· καὶ ἐπειράθη μὲν νὰ ἐξηγηθῇ περὶ τοῦτου μετὰ τοῦ Δεφόρζ, ἀλλ' αἱ εἰς τὴν γαλλικὴν περιωρισμέναι γνώσεις του δὲν τοῦ τὸ ἐπέτρεπον. Ὁ Γάλλος δὲν τὸν ἐνόησε, ὁ δὲ Σπίτζιν ἐδιάσθη νὰ σιωπήσῃ. Αἱ κλῖναι τῶν ἦσαν τοποθετημέναι ἡ μία ἀπέναντι τῆς ἄλλης· ἀμφότεροι κατεκλίθησαν καὶ ὁ διδάσκαλος ἔσβεσε τὸ κηρίον, ἀφοῦ τῷ νύχθη καλὴν νύκτα. Μετ' ὀλίγον ἠκούσθησαν οἱ βόγχασμοὶ του.

— Ροχαλίζει τὸ ζῶον, ὁ Φραντζέζος, διανοήθη ὁ Σπίτζιν, ἐμὲ ὅμως ἀδύνατον νὰ μὲ πάρῃ ὕπνος· μήπως εἶνε πρᾶξενον νὰ ἐμβοῦν κλέπται ἀπὸ τὰς θύρας ἢ τὰ παράθυρα; αὐτὸ δὲ τὸ ζῶον οὔτε μὲ κανόνια δὲν τὸν ζυπνᾷς. Μουσιὸς, αἱ μουσιὸς ὁ διάβολος νὰ σὲ πάρῃ.

Ὁ Σπίτζιν ἐσιώπησε· ἡ κόπωση καὶ οἱ καπνοὶ τοῦ οἴνου μικρὸν κατὰ μικρὸν ὑπερίσχυσαν τοῦ φόβου του, καὶ μετ' ὀλίγον βαθὺς ὕπνος τὸν κατέλαβε.

Παράδοξος τῷ ἡτοιμάζετο ἔγερσις. Ἡσθάνετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὕπνου ὅτι κάποιος τὸν ἔσυρεν ἐλαφρῶς ἐκ τοῦ περιλαίμιου τοῦ ὑποκαμίσου. Ὁ Σπίτζιν ἠνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἰς τὸ ὥχρον φῶς φθινοπωρινῆς πρωίας, εἶδεν ἐνώπιόν του τὸν Δεφόρζ κρατοῦντα εἰς μὲν τὴν μίαν χεῖρα πιστόλιον, διὰ τῆς ἄλλης δὲ λύνοντα τὸν πολυτίμον θύλακα. Ὁ Σπίτζιν παρ' ὀλίγον ἐλιποθύμει.

— Qu'est ce que c'est, Monsieur, qu'est ce que c'est? ἐπρόφερε μετὰ φωνῆς τρεμούσης.

— Σιωπή, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος εἰς καθαράν ῥωσικὴν γλῶσσαν· σιωπή! ἢ εἶσαι χαμένος. Εἰμαι ὁ Δουβρόφσκη.

ΙΑ'.

Ἦδη ζητοῦμεν τὴν ἄδειαν τοῦ ἀναγνώστου νὰ τῷ διευκρινήσωμεν τὰ τελευταῖα τοῦ διηγήματος ἡμῶν συμβεβηκότα δι' ἐτέρων προηγηθέντων, ἅτινα δὲν ἐλάβομεν εἰσέτι καιρὸν νὰ ἱστορήσωμεν.

Εἰς τὸν ταχυδρομικὸν σταθμὸν *** ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἐπιστάτου ὃν ἤδη προανεφέραμεν, ἐκάθητο εἰς γωνίαν τινὰ ὁδοιπόρος, μὲ ὕψος ταπεινὸν καὶ ὑπομονητικόν, μαρτυροῦν ἐργάτην τινὰ ἢ ἀλλοδαπὸν, τουτέστιν ἄνθρωπον οὐδὲν σημαίνοντα εἰς τὰς ταχυδρομικὰς δημοσίας ὁδοὺς. Ἡ ἁμαξά του ἴστατο εἰς τὴν αὐλὴν ὁλοῦς ἀπεριποίητος· ἐντὸς αὐτῆς ἔκειτο ἰσχνὸς μάρσιπος, τρηνὴ ἀπὸ δειξίς τῆς πενίας τοῦ ἰδιοκτῆτος. Ὁ ὁδοιπόρος, οὔτε φαγητὸν οὔτε ποτὸν ζητήσας, παρετήρει ἐκ διαλειμμάτων διὰ τοῦ παραθύρου, συρίζων ἐνίοτε, πρὸς μεγάλην δυσπρόνοιαν τῆς ἐπιστάτιδος, καθημένης ὀπισθεν σανιδιωτοῦ διαφράγματος.

— Ὁ Θεὸς μᾶς ἔστειλε σφυρίχτραν, ἐψιθύριζεν, ἤκουε πῶς σφυρίζει! ποῦ νὰ σκάσῃ ὁ καταραμένος ἄπιστος.

— Καὶ τί; εἶπεν ὁ ἐπιστάτης. Κακὸ εἶνε αὐτό; ἂς σφυρίξῃ.

— Δὲν εἶνε κακὸ; ἀντέλεξεν ἡ ὀργισμένη σύζυγος· καὶ δὲν ξέρεις τί λένε γι' αὐτό;

— Τί λένε; πῶς τὸ σφυρίγμα διώχτει τὰ χρήματα; αἱ! Παχόμοθνα! ἐμεῖς καὶ μὲ σφυρματικαῖς καὶ χωρὶς αὐταῖς τίποτα δὲν ἔχομε.

— Μὰ στείλ' τονε, Σιδωριτζ, τί τονε βαστάς; Δὸς του ἄλογα, καὶ ἂς πάγῃ 'ς τὸ διάβολο.

— Ἀς περιμένῃ, Παχόμοθνα. 'Στὸ σταῦλο ἔχομε μόνο δώδεκα ἄλογα, καὶ τὰ τρία ἀπ' αὐτὰ εἶνε κουρασμένα. Δὲν εἶνε παραξένο νὰ μᾶς ἔρθουνε καλοὶ ταξειδιῶτες, καὶ δὲν θέλω ν' ἀποκριθῶ ἐγὼ γὰρ τὸ Φραντζέζο. Αἱ! δὲν τὸ λέω γὰρ; νὰ τους, τρέχουν, καὶ τί γρήγορα! νὰ μὴν εἶνε κανένας στρατηγός;

Ἀνοικτὴ ἁμαξά ἐστάθη εἰς τὸ πρόθυρον θεράπων δὲ πηδήσας ἐκ τοῦ ἐδωλίου τοῦ ἤνοιξε τὴν θυρίδα, καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς, νεανίας φέρων στρατιωτικὸν μανδύαν καὶ λευκὸν πιλὸν ἐπὶ κεφαλῇ εἰσῆλθεν εἰς τοῦ ἐπιστάτου, ἀκολουθούμενος ὑπὸ ὑπηρέτου, ὅστις ἐκράτει μικρὸν κιβώτιον, ὃ καὶ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου.

— Ἄλογα! εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς ἐπιτακτικῶς.

— Εὐθύς! ἀπήντησεν ὁ ἐπιστάτης· παρακκλῶ τὴν ἄδειάν σας.¹⁾

— Δὲν ἔχω ἄδειαν· πηγαίνω ἀλλοῦ, πλῆγως. . . μήπως δὲν μὲ γνωρίζεις;

Ὁ ἐπιστάτης ἔσπευσε νὰ βιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζεύξωσι, ὁ νέος ἤρχισε νὰ περιέρχεται τὸ

δωμάτιον, ἔπειτα μεταβὰς εἰς τὸ ἕτερον διαμέρισμα, ἠρώτησε ταπεινῶνως τὴν σύζυγον τοῦ ἐπιστάτου, ποῖος εἶνε ὁ ὁδοιπόρος.

— Ὁ Θεὸς ξέρει, ἀπήντησεν ἐκείνη· Φραντζέζος φαίνεται· εἶνε τῶρα πέντε ὥρες ποῦ περιμένει ἄλογα καὶ ὅλο σφυρίζει. Τὸν ἐθαρέθηκα τὸν καταραμένο.

Ὁ νέος ἀπετάθη πρὸς τὸν ὁδοιπόρον γαλλιστί.

— Καὶ διὰ ποῦ διευθύνεσθε; τὸν ἠρώτησε.

— Διὰ τὴν πλησίον πόλιν, ἀπήντησεν ὁ Γάλλος, ἐκεῖθεν δὲ μεταβαίνω εἰς ἐνὸς κτηματίου, ὅστις μ' ἐμίσθωσεν ὡς διδάσκαλον χωρὶς νὰ μὲ γνωρίζῃ. Σήμερον ἤλπιζα νὰ εὐθῶ, ἀλλ' ὁ κ. ἐπιστάτης, φαίνεται, ἀπεράσισε διαφορετικὰ.

— Καὶ τίς ἀπὸ τοὺς ἐδῶ κτηματίας σᾶς ἐμίσθωσε;

— Ὁ Τρογεκούρωφ, ἀπήντησεν ὁ Γάλλος.

— Ὁ Τρογεκούρωφ; Καὶ ποῖος εἶναι ὁ Τρογεκούρωφ αὐτός;

— Ma foi, monsieur, ὀλίγα καλὰ ἤκουσα περὶ αὐτοῦ. Λέγουν ὅτι εἶνε δεσπότης ὑπερήφανος καὶ ἰδιώτροπος, σκληρὸς πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν, ὅτι κανεὶς δὲν εἰμπορεῖ νὰ ζήσῃ πλησίον του, ὅτι ὅλοι τρέμουν εἰς τὸ ὄνομά του καὶ ὅτι πρὸς τοὺς διδασκάλους φέρεται περιφρονητικῶς.

— Καλὲ τί λέγετε! καὶ ἀποφασίζετε νὰ ὑπηρετήσῃτε τοιοῦτο τέρας;

— Τί νὰ κάμω, κύριε ἀξιωματικέ; Μὲ προτείνει καλὸν μισθόν, 3000 ρούβλια κατ' ἔτος, ἐκτὸς τῆς τροφῆς καὶ τοῦ οἰκήματος. Ἴσως ἐγὼ σταθῶ εὐτυχέστερος ἄλλων. Ἐχω γραῖαν μητέρα, πρὸς τὴν ὁποίαν θὰ στέλλω τὸ ἡμισυ τοῦ μισθοῦ μου, μὲ τὰ λοιπὰ δὲ χρήματα, ἐντὸς πέντε ἐτῶν, θὰ συναξῶ μικρὸν κεφάλαιον. Ἀρκετὸν διὰ τὴν μέλλουσαν ἀνεξαρτησίαν μου, καὶ τότε, bon soir, ἀναχωρῶ διὰ Παρισίους, καὶ κάμνω τὸν ἔμπορον.

Καὶ σᾶς γνωρίζει κανεὶς εἰς τοῦ Τρογεκούρωφ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Κανεὶς, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος. Κάποιος φίλος του εἰς Μόσχαν, τοῦ ὁποίου μάγειρος ἦτον εἰς συμπατριώτης μου, μ' ἐσύστησε πρὸς αὐτόν. Πρέπει νὰ εἰδεύρετε ὅτι ἡτοιμαζόμεν νὰ γείνω ζαχαροπλάστης, καὶ ὅχι διδάσκαλος· ἀλλὰ μὲ εἶπαν ὅτι εἰς τὸν τόπον σας τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα εἶναι πολὺ συμφερότερον.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις. — Ἀκούσατε, εἶπε, διακόψας αἰφνης τὸν Γάλλον· τί θὰ ἐλέγατε ἂν, ἀντὶ τοῦ μέλλοντος τὸ ὁποῖον ὀνειρεύεσθε, σᾶς ἐπρότεινα δέκα χιλιάδας ρούβλια καθαρὰ, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐπιστρέψῃτε ἀμέσως εἰς Παρισίους;

Ὁ Γάλλος προσέβλεψεν ἐκπληκτὸς τὸν ἀξιωματικόν, ἐμειδίασε, καὶ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν.

— Τὰ ἄλογα εἶνε ἔτοιμα! εἶπεν εἰσελθὼν ὁ ἐπιστάτης. Τὸ αὐτὸ ἐπανέλαβε καὶ ὁ ὑπηρέτης.

— Ἀμέσως, ἀπήντησεν ὁ ἀξιωματικὸς. Πηγαίνει' ἔξω μίαν στιγμὴν. Ὁ ἐπιστάτης μετὰ τοῦ ὑπηρετοῦ ἐξῆλθον. Δὲν ἔστεινόμεναι, ἐπανελάβε γαλλιστί· δύναμαι νὰ σᾶς δώσω 10,000 ρούβλια· μὲ χρειάζονται μόνον τὰ ἔγγραφα σας.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἤνοιξε τὸ κιβώτιον, καὶ ἐξήγαγε σωρὸν χαρτονομισμάτων.

Ὁ Γάλλος ἤνοιξεν ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπορῶν τί νὰ ὑποθέσῃ.

— Τὰ ἔγγραφα μου, ἐπανελάμβανε μετ' ἐκπλήξεως. Ἰδοὺ τὰ ἔγγραφα μου... ἀλλὰ σεῖς ἄστεινέσθε, τί σᾶς χρειάζονται τὰ ἔγγραφα μου;

— Τοῦτο δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει. Ἐρωτῶ, συμφωνεῖτε ἢ ὄχι;

Ὁ Γάλλος δυσπιστῶν εἰσέτι, ἔτεινε τὰ ἔγγραφα πρὸς τὸν νέον ἀξιωματικόν, ὅστις ταχέως τὰ ἐξήτασε.

— Τὸ διαβατήριόν σας... καλὰ, ἐπιστολὴ συστατικὴ... ἂς ἴδωμεν μαρτυρικὸν γεννήσεως... ἀξιόλογα. Λοιπόν, ἰδοὺ λάβετε τὰ χρήματά σας, καὶ ἀναχωρήσατε. Χαίρετε.

Ὁ Γάλλος ἴστατο ἀκίνητος. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐπανῆλθε.

— Εἶχα λησμονήσῃ τὸ οὐσιωδέστερον· δότε με λόγον τιμῆς ὅτι αὐτὰ θὰ μείνουν μεταξύ μας... τὸν λόγον τῆς τιμῆς σας.

— Τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ἀπήντησεν ὁ Γάλλος. Ἀλλὰ τὰ ἔγγραφα μου, τί νὰ κάμω χωρὶς αὐτά;

— Εἰς τὴν πρώτην πόλιν εἰδοποιεῖτε, ὅτι σᾶς ἐλήστευσεν ὁ Δουβρόφσκις. Θὰ σᾶς πιστεύουν, καὶ θὰ σᾶς δώσουν τὰ ἀναγκαῖα μαρτυρικά. Χαίρετε· εὐχομαι νὰ φθάσῃτε τὸ ταχύτερον εἰς Παρισίους, καὶ νὰ εὕρητε ὑγιαινουσάν τὴν μητέρα σας.

Ὁ Δουβρόφσκις ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, ἐκάθησεν εἰς τὴν ἁμαξάν, καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὁ ἐπιστάτης παρετήρει ἐκ τοῦ παραθύρου, ὅτε δὲ ἡ ἁμαξά ἀπεμακρύνθη ἐστράφη πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ καὶ ἀνεφώνησε· — Παχόμοθνα! ξεύρεις τί; αὐτὸς ἦτον ὁ Δουβρόφσκις.

Ἐκείνη ὤρμησεν εἰς τὸ παράθυρον, ἀλλ' ἦτο πλέον ἄργα· ὁ Δουβρόφσκις εἶχεν ἀπομακρυνθῇ. Τότε ἐπετέθη κατὰ τοῦ συζύγου. — Δὲν φοβάσαι Θεό; γιὰτί δὲ μοῦ τό' πες πρώτα νὰ τὸν ἰδῶ καὶ ἐγώ; τώρα περιμένα νὰ ξαναγυρίσῃ. Ἐντροπή σου, ἀλήθεια κι' ἀλήθεια.

Ὁ Γάλλος ἐν τούτοις ἴστατο ὡς ἀπολιθωθείς. Ἡ μετὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ συμφωνία, τὰ χρήματα—πάντα τῷ ἐφάνιντο ὡς ὄνειρον. Ἀλλὰ τὰ χαρτονομίσματα ἦσαν εἰς τὸ θυλάκιόν του, εὐχλωτῶς ἐπικυροῦντα τὴν πραγματικότητά τοῦ παραδόξου συμβεβηκότος. Τέλος ἀπεφάσισε νὰ μιθῶσῃ ἵππους μέχρι τῆς πόλεως, ὅπου καὶ ἐφθάσε τὴν νύκτα.

Ὁ Δουβρόφσκις δὲ, γενόμενος κύριος τῶν ἐγ-

γράφων τοῦ Γάλλου, ἐπαρουσιάσθη τολμηρῶς, ὡς εἶδομεν ἤδη, πρὸς τὸν Τρογεκούρωφ καὶ ἔμεινε παρ' αὐτῷ ὡς διδάσκαλος. Οἰοιδῆποτε καὶ ἂν ἦσαν οἱ μυστικοὶ σκοποὶ του—τοῦτο θὰ γνωστῇ κατόπιν—εἰς τὴν διαγωγὴν του οὐδὲν ἐφάνη τὸ ἐπιμεμπτον. Πράγματι, ὀλίγον μὲν ἐφρόντιζε περὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ μικροῦ μαθητοῦ του Σάσα, ὃν ἄφινεν ἐλεύθερον ν' ἀτακτῇ καὶ παρ' οὗ δὲν ἐζήτηε λόγον διὰ τὰ μαθήματα, ἅτινα τῷ ἐδίδε διὰ τὸν τύπον μόνον, ἐπιμελέστατα ὁμῶς παρηκολούθει τὰς προόδους τῆς μαθητρίας του εἰς τὴν μουσικὴν, καὶ συχνάκις ὁλοκλήρους ὥρας ἐκάθητο μετ' αὐτῆς εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον. Πάντες ἠγάπων τὸν νέον διδάσκαλον· ὁ μὲν Τρογεκούρωφ διὰ τὴν κυνηγετικὴν του δεξιότητα, ἡ δὲ θυγάτηρ του διὰ τὸν ἀπεριόριστον ζῆλον καὶ τὴν δουλικὴν αὐτοῦ περιποίησιν, καὶ ὁ μὲν Σάσας διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπείκειαν, οἱ δὲ οἱκεῖοι διὰ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ ἐλευθέριον αὐτοῦ, ὅπερ κατὰ τὰ φαινόμενα δὲν συνῆδε μὲ τὴν κατὰσταίν του. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐφαίνετο ἀφωσιμένος πρὸς τὴν οἰκογένειαν, ἥς μέλος ἐθεώρει ἤδη ἑαυτόν.

Παρήλθε σχεδὸν μὴν ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ ὡς διδασκάλου μέχρι τῆς ἀξιοσημειώτου ἑορτῆς, καὶ οὐδεὶς ὑπώπτευσεν ὅτι, ὑπὸ τὸν σεμνὸν νεανίαν ἐκρύπτετο ὁ τρομερὸς ληστής, εἰς οὗ τὸ ὄνομα ἐφριττον πάντες οἱ κτηματῖαι τῶν περιχώρων. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο, ὁ Δουβρόφσκις δὲν ἀπεμακρύνετο τῆς Ποκρόφσκας, οὐχ ἥττον ὁμοῦς ἢ περὶ τῶν ληστειῶν του φήμη ἐξηκολούθει ὑπάρχουσα, χάρις εἰς τὸ ἐφευρετικὸν πνεῦμα τῶν κατοίκων τῶν περιχώρων· δὲν εἶνε ὁμοῦς ἀπίθανον, ἡ συμμορία του νὰ ἐξηκολούθει ἐνεργοῦσα καὶ ἀπόντος τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς. Τὴν νύκτα ἐκείνην μείνας εἰς τὸν αὐτὸν θάλαμον μετ' ἀνθρώπου, ὃν ἐδικαιοῦτο νὰ θεωρῇ ὡς προσωπικόν του ἐχθρόν, καὶ ὡς ἓνα τῶν πρωταίτιων τῆς καταστροφῆς του, ὁ Δουβρόφσκις δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὸν πειρασμόν. Γνωρίζων τὴν ὑπαρξίν του χρηματοφόρου θύλακος ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἀρπάσῃ, εἶδομεν δὲ πῶς ἐξέπληξε τὸν πτωχὸν Σπίτζιν διὰ τῆς ἀπροσδοκήτου μεταμορφώσεώς του ἀπὸ διδασκάλου εἰς ληστήν.

ΙΒ'

Παρήλθον ἡμέραι τινὲς χωρὶς οὐδὲν νὰ συμβῇ ἀξιοσημειώτων. Ἡ ζωὴ τῶν ἐν Ποκρόφσκις διήρχετο μονοτόνως. Ὁ Τρογεκούρωφ καθεκάστην ἐκινήγει, ἡ ἀνάγνωσις δὲ, ὁ περίπατος καὶ πρὸ πάντων τὰ μαθήματα τῆς μουσικῆς ἦσαν ἡ ἐνασχόλησις τῆς θυγατρὸς του. Ἠρchiζεν αὕτη νὰ ἐνοῇ τὴν ἰδίαν αὐτῆς καρδίαν καὶ ὁμολογῇ, μετ' ἀκουσίου πείσματος, ὅτι αὕτη δὲν ἦτο ἀπαθὴς εἰς τὰ προτερήματα τοῦ νέου Γάλλου. Καὶ οὗτος μὲν, οὐδόλως ἐξερχόμενος τῶν

1) Ταχυδρομικὸν διαβατήριον πρὸς ἀλλαγὴν ἵππων εἰς τοὺς σταθμούς. Σ. τ. Μ.

δρίων του σεβασμού και της αυστηρᾶς κοσμιότητος, κατώρθωσε νὰ μὴ ἐξεγείρῃ τὴν ὑπερφηλαίαν καὶ τὰς ὑπονοίας της, ἡ δὲ νεῆνις, ἐκ τῆς συνηθείας ἐλκυομένη, ἐδείκνυε πρὸς αὐτὸν ὅση μέραι πλείονα ἐμπιστοσύνην. Μακρὰν τοῦ Δεσφόρζ, τὴν κατελάμβανεν ἀνία, παρόντα δὲ ἀδιαλείπτως τὸν ἀπησχόλει ζητοῦσα τὴν γνώμην του περίδλων, καὶ πάντοτε μετ' αὐτοῦ συμφωνοῦσα. Ἰσως δὲν ἤρξατο αὐτοῦ εἰσέτι, ἀλλ' εἰς τὸ πρῶτον ἐμπόδιον, ἢ εἰς αἰφνιδίαν τινὰ τῆς τύχης καταφορὰν, τὸ πάθος τῆς καρδίας της θὰ ἐξεργήγυντο ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ὁρμῇ.

Ἡμέραν τινὰ, ἔλθουσα εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου τὴν περιέμεναν ὁ διδάσκαλος, ἡ Μαρία Κυρίλλοβνα, μετ' ἐκπλήξεως διέκρινε ταραχὴν τινὰ ἐπὶ τοῦ ὠχοῦ τοῦ προσώπου. Ἀνοιχσὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, εὑρεῖν ἐπ' ὀλίγον, ἀλλ' ὁ Δουβρόφσκις, προφασισθεὶς κεφαλαλίαν, ἐζήτησε συγγνώμην καὶ διέκοψε τὸ μάθημα, ἐνῶ δὲ ἐκλείετο τὸ βιβλίον τῆς μουσικῆς τῇ ἐπέδωκε λάθρα γραμματίον. Ἡ νεῆνις τὸ ἔλαβε, πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ ἐννοήσῃ καλῶς περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ἀλλ' αὐτοστιγμὴ μετενόησεν ὁ Δουβρόφσκις ὅμως δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ. Ἡ Μάσα εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμόν της, καὶ ἀνοίξασα τὸ γραμματίον, ἀνέγνωσε τὰ ἐπόμενα:

«Ἐλθετε σήμερον κατὰ τὴν ἐβδόμην ὥραν εἰς τὴν σκιάδα, πλησίον τοῦ ρύακος· πρέπει ἀφεύκτως νὰ σὰς ὁμιλήσω.»

Ἡ περιέργειά της εἶχεν ἰσχυρῶς ἐξεγερθῇ. Πρὸ πολλοῦ περιέμεναν ἐξομολόγησιν, καὶ ἐπιθυμοῦσα καὶ φοβουμένη αὐτήν. Ἐξ ἐνὸς μὲν θὰ τῇ ἤρσκε ν' ἀκούσῃ τὴν ἐπιβεβαιώσιν ἐκείνου ὅπερ ὑπώπτευεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἤρμοζεν εἰς αὐτὴν ν' ἀκούσῃ ἐρωτικὰς ἐξηγήσεις ἀπὸ ἀνθρώπου ὅστις, ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς του θέσεως, δὲν ἐδικαιούτο νὰ ἐλπίζῃ ὅτι ἠδύνατο ν' ἀπολαύσῃ ποτὲ τὴν χεῖρά της. Καὶ ἀπεφάσισε μὲν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν συνέντευξιν, ἀλλὰ δι' ἐν πρᾶγμα ἠπόρει· πῶς ὀφείλε νὰ δεχθῇ τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ διδασκάλου μετ' ἀριστοκρατικῆς ἀγανακτήσεως ἢ μετὰ φιλικῶν νοουθεσιῶν, γελῶσα καὶ ἀστεϊευομένη, ἢ μετ' ἀφώνως ἐνδιαφέροντος; Ἐντούτοις δὲν ἔπαυε παρατηροῦσα τὸ ὥρολόγιον. Ἐπὶ τέλους ἐπῆλθε σκότος, ὁ δὲ Τρογεκούρωφ ἐκάθησε μετὰ τοὺς ξένους του εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ χαρτοπαιγνίου. Αἰφνης τὸ τοῦ ἐστιατορίου ὥρολόγιον ἠκούσθη σημαῖον ἐπτά παρὰ τέτατον, ἡ δὲ νεῆνις ἐξελθούσα ἀθρόβως τῆς οἰκίας, ἔρριψε περὶ αὐτὴν τὸ βλέμμα, καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸν κήπον.

Ἡ νύξ ἦτο ζοφερὰ, ὁ οὐρανὸς ὑπὸ νεφῶν καλυμμένος, δύο δὲ βήματα μακρὰν οὐδὲν διακρίνεται· ἡ νύξ ὅμως ἐβάδιζεν ἐν τῷ σκότει διὰ τῶν γνωστῶν αὐτῇ ἀτραπῶν, καὶ μετ' οὐ πολὺ εὐρέθη εἰς τὴν σκιάδα. Ἐκεῖ ἐστάθη ἵνα ἀνα-

πνεύσῃ, καὶ φανῇ ἐνώπιον τοῦ Δεσφόρζ μετ' ὕψους ἀπαθὲς καὶ ἡρεμον. Ἀλλ' ὁ Δεσφόρζ ἵστατο ἡδὴ ἐνώπιόν της.

— Σὰς εὐχαριστῶ, εἶπε, μετὰ θλιβερᾶς καὶ ἡρέμου φωνῆς, ὅτι ἠκούσατε τὴν παράκλησίν μου· θὰ ἀπηλιζόμην ἂν δὲν συγκατετίθεσθε.

Ἡ νέα κόρη ἀπήντησε διὰ φράσεως αἰνιγματώδους.

— Ἐλπίζω, εἶπε, ὅτι δὲν θὰ λάβω ἀφορμὴν νὰ μετανοήσω διὰ τὴν ἐπιεικείαν μου.

Ἐκεῖνος εἰσίγα, καὶ ἐφάνετο ζητῶν νὰ ὁπλισθῇ μετὰ θάρρους.

— Αἱ περιστάσεις ἀπαιτοῦν... ὀφείλω νὰ σὰς ἀφήσω, εἶπεν ἐπὶ τέλους· ἴσως μετ' οὐ πολὺ μάθετε... ἀλλὰ πρὶν χωρισθῶμεν, ὀφείλω νὰ ἐξηγηθῶ μετ' ὑμῶν.

Ἡ νεῆνις οὐδὲν ἀπήντησεν. Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἐβλεπε τὸν πρόλογον τῆς περιμενομένης ἐξομολογήσεως.

— Δὲν εἰμαι ἐκεῖνος ὃν ὑποθέτετε, ἐξηκολούθησε κάτω νεύων· δὲν εἰμαι ὁ Γάλλος Δεσφόρζ— εἰμαι ὁ Δουβρόφσκις.

Ἡ νεῆνις ἔρρηξε κραυγὴν.

— Δι' ὄνομα Θεοῦ, μὴ φοβεῖσθε· σῆς δὲν πρέπει νὰ φοβῆσθε τ' ὄνομά μου. Ναί, ἐγὼ εἰμαι ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος, ὃν ὁ πατήρ σας, στερήσας καὶ τοῦ τελευταίου τεμαχίου ἄρτου ὅπερ εἶχε, ἐδίωξε τῆς πατριῆς οἰκίας καὶ ἐστελε νὰ ληστεύῃ εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς. Ἀλλὰ οὐτε ὑμεῖς πρέπει νὰ με φοβῆσθε οὔτε ὁ πατήρ σας. Τετέλεσται... τῷ ἐτυγχώρησα· ὑμεῖς τὸν ἐσώσατε. Ὁφείλα ν' ἀρχίσω τὸ αἰματηρὸν ἔργον μου, κατ' ἐκείνου πρῶτον ἐπιτιθέμενος. Περιεφερόμην περὶ τὴν οἰκίαν του, καὶ εἶχα ἡδὴ ὀρίσῃ πού νὰ τεθῇ τὸ πῦρ, πότεν νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν κοιτῶνά του, πῶς νὰ τῷ κλείσω τὴν ὑποχώρησιν· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑμεῖς διήλθατε ἐνώπιόν μου ὡς οὐράνιος ὀπτασία, καὶ ἀμέσως ἠσθάνθη τὴν καρδίαν μου ἡμερωθεῖσαν. Ἐννόησα ὅτι ἡ οἰκία ἐν ἡ κατοικεῖτε ὑμεῖς εἶναι ἱερά, ὅτι ὃν, ὅπερ συνδέουσι μετ' ὑμῶν οἱ δεσμοὶ τοῦ αἵματος, δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν κατάραν μου. Τότε ἐγκατέλιπον τὴν ἐκδίκησίν μου, θεωρῶν αὐτὴν ὡς παραφροσύνην. Ἐπὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας περιερχόμην τοὺς κήπους τῆς Ποκρόφσκις, ἐλπίζων νὰ ἴδω μακρόθεν τὴν λευκὴν σας ἐσθῆτα. Εἰς τοὺς περιπάτους εἰς οὓς ἀπερισκέπτως ἐξετίθεσθε, ἐγὼ σὰς παρηκολούθουν, κρυπτόμενος ὀπισθεν τῶν θάμνων, εὐδαίμων μόνον μετὰ τὴν ιδέαν, ὅτι δι' ὑμᾶς κίνδυνος δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ, ὅπου ἐγὼ ἀφάνης παρίσταμαι. Ἐπὶ τέλους συνεπείχθη συμβεβηκότος τινὸς εἰσῆλθα εἰς τὸν οἶκόν σας. Αἱ τρεῖς αὐταὶ ἐβδομάδες ἦσαν δι' ἐμὲ ἡμέραι εὐδαιμονίας, ἡ δὲ ἀνάμνησίς των θὰ ἦνε ἡ παρηγορία τῆς οἰκτρᾶς μου ζωῆς... Σήμερον ἔλαβα εἶδησιν ἥτις με ἀναγκάζει ν' ἀφήσω τὰ μέρη ταῦτα.

Ἀναχωρῶ σήμερον, αὐτὴν τὴν ὥραν... ὀφείλα ὅμως πρότερον νὰ σὰς ἀποκαλύψω τὰ πάντα, ἵνα μὴ με καταρᾶσθε, ἵνα μὴ με περιφρονῆτε. Ἐνθυμεῖσθε ἐνίοτε τὸν Δουβρόφσκιον, μὴ λησμονεῖτε ὅτι εἶχεν ἄλλον προορισμόν, ὅτι ἡ ψυχὴ του ἤξευρε νὰ σὰς ἀγαπᾷ, ὅτι ποτέ...

Αἰφνης ὅξυς συριγμὸς ἠκούσθη, καὶ ὁ Δουβρόφσκις εἰσέγησε. Ἦρπασε τὴν χεῖρα της ἣν ἐθλίψεν ἐπὶ τῶν φλεγόντων χειλέων του· ὁ συριγμὸς ἐπανελήφθη.—Χαίρετε, εἶπεν ὁ Δουβρόφσκις, με καλοῦν· ἐν λεπτὸν δύναται νὰ με καταςτρέψῃ. Ὁπισθοδρόμησε...

Ἡ νεῆνις ἵστατο ἀκίνητος. Ὁ Δουβρόφσκις ἐπανελθὼν ἔλαβεν ἐκ νέου τὴν χεῖρά της.—Ἄν ποτε σὰς ἐπέλθῃ δυστύχημα, καὶ ἀπορῆτε πόθεν νὰ ζητήσητε βοήθειαν καὶ προστασίαν, εἰς τοιαύτην περιστάσιν ὑπόσχεσθε νὰ ἀποταθῇτε πρὸς ἐμὲ, ἀπαιτοῦσα παρ' ἐμοῦ νὰ σὰς σώσω· ὑπόσχεσθε νὰ μὴ ἀπορρίψετε τὴν ἀφοσίωσίν μου.

Ἡ νέα ἔκλειε τιωπῶσα. Ὁ συριγμὸς ἠκούσθη καὶ τρίτην φοράν.

— Μὲ καταστρέφετε! ἀνέκραξεν ὁ Δουβρόφσκις. Δὲν σὰς ἀφίνω πρὶν μ' ἀποκριθῆτε, ὑπόσχεσθε ἢ ὄχι;

— Ὑπόσχομαι! ἐψιθύρισε ἡ πτωχὴ νεῆνις.

Συγκεκινημένη ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Δουβρόφσκι συνεντεύξεως, ἡ Μαρία Κυρίλλοβνα ἐπέστρεφεν οἰκάδε, τῇ ἐφάνη δὲ ὅτι εἰς τὴν αὐλὴν ἦτο συνηγμένοι πολὺς κόσμος. Παρὰ τὸ πρόθυρον ἵστατο ἄμαξα, ἄνθρωποι ἐφάνοντο τρέχοντες τῇδε κακείσε, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν ὑπῆρχε κίνησις. Ἀκούσασα μακρόθεν τὴν φωνὴν τοῦ πατρὸς της, ἐσπευσε νὰ εἰσέλθῃ, φοβουμένη μὴ ἤθελε παρατηρηθῇ ἡ ἀπουσία της, καὶ εἰς τὴν αἴθουσαν συνηντήθη μετὰ τοῦ πατρὸς της. Οἱ ἐκεῖ εὐρεθέντες ξένοι περιστοιχίζαν τὸν γνωστὸν μαρ ὑπαστυνόμον, ἀποτεινόντες αὐτῷ διαφόρους ἐρωτήσεις. Ὁ ὑπαστυνόμος, ὁδοιπορικὰ ἐνδύματα φέρων καὶ ὀπλισμένος ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ὀνύχων, ἀπεκρίνετο μετ' ὕψους μυστηριώδους καὶ ἀνήσυχον.

— Πού ἦσουν, Μάσα; ἠρώτησεν ὁ Τρογεκούρωφ· ἀπήντησεν τὸν κ. Δεσφόρζ.

Ἡ Μάσα μόλις ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ ἀρνητικῶς.

— Φαντάσου, ἐπανελάθεν ὁ πατήρ της· ὁ ὑπαστυνόμος ἦλθε νὰ τὸν συλλάβῃ, καὶ με βεβαιώνει ὅτι εἶναι ὁ Δουβρόφσκις.

— Ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ του, ἐξοχώτατε, εἶπεν εὐσεβάστως ὁ ὑπαστυνόμος.

— Αἱ, ἀδελφέ, ζεῦρεῖς πού σὲ στέλλω μετὰ τὰ χαρακτηριστικὰ σου; Ἐγὼ τὸν Γάλλον μου δὲν σοῦ τὸν δίδω, ἂν δὲν ἐξετάσω τὴν ὑπόθεσιν ὁ ἴδιος. Πῶς γίνεται νὰ πιστεύσῃ κανεὶς τὸν Σπίτζιν, ἵνα δειλὸν καὶ ἀνόητον· ὠνευρήθῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος ἤθελε νὰ τὸν ληστεύσῃ. Δικτὶ ἐκεῖνο τὸ πρῶτ' ἐν μὲ εἶπε τίποτε;

— Ὁ Γάλλος τὸν εἶχε φοβερῶς, ἐξοχώτατε, ἀπήντησεν ὁ ὑπαστυνόμος, καὶ τοῦ ἐπῆρε ὄγκον ὅτι θὰ σιωπήσῃ.

— Ὑέμματα, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ Τρογεκούρωφ· ἀμέσως ἐγὼ τὰ ἐξιχνιάζω. Πού εἶνε ὁ διδάσκαλος; ἠρώτησεν εἰσελθόντα τινὰ ὑπηρέτην.

— Πουθενὰ δὲν τὸν βρίσκουν, ἀπήντησεν ὁ θεράπων.

— Νὰ τὸν ζητήσουν λοιπόν, ἀνέκραξεν ὁ Τρογεκούρωφ, ἀρχίζων νὰ ὑποπτεύηται. Δειξέ με τὰ περίφημα χαρακτηριστικὰ σου, εἶπε τῷ ὑπαστυνῷ ὅστις ἀμέσως ὑπήκουσεν.

— Χρ! εἰκοσιτριῶν ἐτῶν καὶ τὰ λοιπά. Καλὰ, μόνον ὅτι αὐτὸ δὲν ἀποδείχνει τίποτε. Καὶ ὁ διδάσκαλος; ἠρώτησε.

— Δὲν τὸν εὐρίσκουν, ἀπήντησεν ἐκ νέου.

Ὁ Τρογεκούρωφ ἤρχισε ν' ἀνησυχῇ, ἡ δὲ θυγάτηρ του ἦτο ὡς ἡμίθανῆς.

— Εἶσαι χλωμή, Μάσα, παρετήρησεν ὁ πατήρ της· σ' ἐφώτισαν;

— Ὅχι, πατέρα, ἀπήντησεν ἐκείνη· ἡ κεφαλὴ μου πονεῖ.

— Πήγαινε εἰς τὸ δωμάτιόν σου καὶ μὴν ἀνησυχῇς.

Ἡ Μάσα ἠσπάσθη τὴν χεῖρά του, καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν της· ἐκεῖ ἐρίφη ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ παρεδόθη εἰς ὕστερικὸν θρήνον. Αἱ θεραπεινίδες, δραμοῦσαι, τὴν ἐξέδυσαν μετὰ κόπου, μόλις δὲ ἠδυνήθησαν νὰ τὴν πρᾶνῶσι, βαντίσασαι αὐτὴν μετὰ ψυχρὸν ὕδωρ, καὶ διαφόρους μεταχειρισθεῖσαι ἐντρίψεως. Ἐπὶ τέλους τὴν κατέκλιναν, καὶ ἀπεκοιμήθη.

Ὁ Γάλλος ἐντούτοις δὲν εὐρίσκατο. Ὁ Τρογεκούρωφ διέτρεχε τὸ δωμάτιον συρίζων τὸ «ἡ βροτὴ ἄς ἠχῇ τῆς νίκης». Οἱ ξένοι ἐψιθύριζαν μεταξύ των, ὁ ὑπαστυνόμος ἐφάνετο ὅτι ἐνεπαίχθη. Ὁ Γάλλος δὲν εὐρέθη, καὶ φαίνεται ὅτι προειδοποιηθείς, εἶχε γείνη ἀφαντος, ἀλλ' ὑπὸ τίνος καὶ πῶς; ἰδοὺ τὸ μυστήριον.

Ἦτο ἐνδεκάτῃ καὶ οὐδεὶς ἐσκέπτετο περὶ ὕπνου. Ἐπὶ τέλους ὁ Τρογεκούρωφ εἶπεν ὀργίλως τῷ ὑπαστυνῷ.

— Λοιπὸν τί; δὲν θὰ μένης ἐδῶ ὡς αὔριον. τὸ σπῆτι μου δὲν εἶναι ξενοδοχεῖον. Δὲν εἶσαι σὺ, φίλε, πού θὰ πιάσῃς τὸν Δουβρόφσκιον, ἂν ἦνε τῶντι αὐτός. Πήγαινε ἔςτ' ἰδιά σου, καὶ ἄλλοτε νὰ ἦσαι πλέον ἄγρυπνος. Καὶ σῆς ὅμως εἶνε καιρὸς νὰ ρύγετε, ἐξηκολούθησεν ἀποταθείς πρὸς τοὺς ξένους. Διατάξτε νὰ ζεύξουν διότι θὰ κοιμηθῶ.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Τρογεκούρωφ ἀπέλυσε τοὺς ξένους του.

[Ἐπεται συνέχεια]

Π. Α. Α.

Ο ΕΝΕΡΓΟΣ ΒΙΟΣ

Ὁ Πασκάλ ὀρθῶς εἶπεν ὅτι ἂν προσεγγίξωμεν εἰς κυνήγον τινα τὸν λαγῶν δι' ὃν θὰ μοιθίση ἡμέραν ὅλην δὲν θὰ τὸν δεχθῇ. Διὰ τούτου ἐσκόπει νὰ μεμψῇ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀποδεικνύων αὐτὴν ἀντιπράσκουσαν πρὸς ἑαυτήν. Ἄλλ' οὐδεμία ἐνυπάρχει ἀντίφρασις. Ἡ ἐκ τῆς ἡδονῆς ἡδονὴ δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἀποκτήσεως λαγῶν τινος· αὕτη λοιπὸν δὲν δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ἄλλην. Ἡ ἀληθὴς τοῦ θηρευτοῦ ἡδονὴ συνίσταται εἰς τὸ νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν δραστηριότητά του, τὰς δυνάμεις του, τὴν ἐπιδειξιότητά του, καὶ νὰ κρατῇ ἄγρυπνον τὸ πνεῦμά του διὰ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐλπίδος. Ἄν χορηγήσῃτε αὐτῷ τὸ ποθοῦμενον πρᾶγμα, τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὅπερ δὲν θ' ἀποκτήσῃ διὰ τοῦ κόπου του, οὐδεμίαν θὰ τῷ προξενήσῃ εὐχαρίστησιν.

«Ἡ ἀληθὴς εὐτυχία, λέγει φιλόσοφός τις, δὲν εἶναι ἡ εὐτυχία ἀνθρώπου ὑπνούντος καὶ φυτοζωούντος, ἀλλ' ἡ τοῦ ἐργαζομένου καὶ κινουμένου καὶ δρῶντος καὶ μεταχειριζομένου τὰς δυνάμεις αὐτοῦ πρὸς ὠρισμένον σκοπὸν». Ἀναντιρρήτως ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ ἐνυπάρχει καὶ ἀνωφελεὲς δρᾶσις, καὶ ἐνέργεια ἄσκοπος καὶ ἄλογος, ἐν ἐνὶ λόγῳ πλημμελεὲς δραστηριότης. Ἐνυπάρχει ὁμοίως καὶ ἐνέργεια ἄτακτος, πυρετώδης, ἀνυπόμονος, οὔτε ἀναβόλῃ οὔτε ἡσυχίᾳ ὑπομένουσα. Δὲν εἶναι οὐχ ἥττον ἀληθὲς ὅτι τὸ δρᾶν εἶναι μία τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν τῶν ἀποδεικνυόντων τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως αὐτοῦ. Εἰς ὃν οὐ αἱ δυνάμεις εἰσὶν ἀτελεῖς ἢ ἀνάπαυσις δὲν εἶναι τὸ ἀπόλυτον ἀγαθόν· τοῦλάχιστον ἐν τῇ ἡλικίᾳ καθ' ἣν αἱ δυνάμεις εἶναι πλήρεις, καὶ δὲν ζητοῦσι τὴν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας ἀποχὴν.

Ἡ ἀνάπαυλα, ἡ ἀδράνεια, ἡ νάρκη ἔχουσιν ἀναλογίαν πρὸς τὸν ὕπνον οὗτος δὲ πρὸς τὸν θάνατον. Ἡ δρᾶσις τοῦτο ἐνέχει τὸ καλὸν ὅτι οὐ μόνον ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὰς δυνάμεις ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ μετρήσωμεν αὐτάς πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ὄντων. Ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ιδεῶν, τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ὀνείρων, τὸ διάστημα εἶναι σχεδὸν ἐλευθέρον ἐνώπιόν μας· ἀλλ' ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ ἡ θέλησις ἡμῶν συναντᾷ ἀνὰ πᾶν βῆμα πρᾶγματα ἢ πρόσωπα ἐπιπροσθύνοντα καὶ παρεμποδίζοντα. Ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν κωλυμάτων τούτων οὐχὶ διὰ κτηνώδους βίαις ἀλλὰ διὰ λελογισμένης καὶ ἀναλόγου χρήσεως τῆς δραστηριότητος ἡμῶν, καὶ ἡ ἀντίταξις εἰς πᾶν ἐμπόδιον τῆς ἀληθῶς ἀρμοζούσης πρὸς κατανίκην αὐτοῦ προσπαθείας εἶναι δυσχερὲς ἔργον, καὶ ὅταν ἐπιτυχῇ, ἐντελὴς ἄξιον θαυμασμοῦ.

Οἱ καλούμενοι θετικοὶ οἵτινες δεικνύουσιν ἐν γένει πολλὴν περιφρόνησιν πρὸς τοὺς θεωρητικούς

καὶ τοὺς ὄνειροπόλους θ' ἀνύψουν περισσότερο τὸν ἄγωνα αὐτῶν ἢ αὐτοὶ οὗτοι ἐνδύνουν αὐτὸν καλλίτερον. Ἐν γένει καυχῶνται ὅτι πάσας αὐτῶν τὰς ἀπολαύσεις ἐξαρτῶσιν ἀπὸ τῶν ὕλικῶν ἀγαθῶν ἅτινα οὐδεμίαν ἔχουσι σταθερότητα καὶ παρέχουσι τὰς ἀηδεστάτας τῶν ἡδονῶν. Ἀλλὰ δὲν βλέπουσιν ὅτι δὲν ἀρέσκονται τόσον εἰς αὐτὰ ὅσον εἰς τὰς προσπαθείας δι' ὧν ἀγωνίζονται ν' ἀποκτήσωσιν ἢ διατηρήσωσιν αὐτά. Ἡ ἀληθὴς αὐτῶν ἀνάγκη εἶναι τὸ δρᾶν, τὸ συνδυάζειν μέσα, τὸ παρασκευάζειν ἀποτελέσματα, τὸ συμβάλλεσθαι μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων, ἐκ τούτων δὲ γίνονται ἄξιοι τοῦ ὀνόματος ἀνθρώποι. Ἄν ἐκτιμῶντες τὰ πρᾶγματα κατ' ἄξιον εἶχον τὴν συναίσθησιν ὅτι ἐν αὐτοῖς ἀγαπῶσι μόνον τὴν ἐργασίαν δι' ἧς τὰ κατέκτησαν, πρὸ πάντων δὲ ἂν μετεχειρίζοντο τὴν δραστηριότητα ταύτην πρὸς κοινὴν καὶ οὐχὶ πρὸς ἰδίαν ὠφέλειαν, τότε ἡδύναντο δικαίως ν' ἄξιωσι τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόλειψιν καὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν θεωρητικῶν.

Πράγματι τὸ δραστικὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτε μετακομίζει τὰ προϊόντα τῆς γῆς, τὰ γεννήματα χώρας τινὸς εἰς ἄλλην, μεταποιεῖ ποικιλοτρόπως τὴν ὕλην πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν μας, προσυλάττει ἢ θεραπεύει τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, προστατεύει τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν, ἐφορᾷ τὴν ἀστικὴν ἀσφάλειαν, ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅτε ἐκτελεῖ πάσας τὰς λειτουργίας ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὁ κοινωνικὸς βίος, δὲν ἔχει μικροτέραν ἄξιαν ἢ ὅτε εἰσδύει εἰς τὰ μυστήρια τοῦ κοράτου κόσμου.

Ὁ Πασκάλ συγγίει λοιπὸν τὴν ἄτακτον δρᾶσιν πρὸς τὴν κανονικὴν καὶ σωτηρίαν ἐνέργειαν ὅταν ἀπαιτῇ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου νὰ παραιτήσῃ πάντα, νὰ μείνῃ ἐν ἑαυτῷ καὶ μόνον ἑαυτὸν νὰ βλέπῃ. Ὁ Βολταίρος ἀποκρίνεται εὐλόγως «Αἱ λέξεις αὗται μόνον ἑαυτὸν νὰ βλέπῃ δὲν ἀποτελοῦσιν οὐδεμίαν ἐννοίαν. Ὅποιος ἀνθρώπος εἶναι ὁ οὐδαμῶς δρῶν ἀλλ' ἑαυτὸν ἀκαταπαύστως θεωρῶν· εἶναι ἀδύνατον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν νὰ μείνῃ ἐν τῇ κατὰ φαντασίαν ταύτῃ ἀπονάρχῳ· ὁ ἀνθρώπος ἐπλάσθη ὅπως δρᾷ... Τὸ ἀδρανεῖν καὶ μὴ ὑφίστασθαι εἰσὶ συνώνυμα εἰς τὸν ἀνθρώπον· ὁ ἰὼς ὀρθῶς εἶπεν· ὁ ἀνθρώπος ἐγεννήθη διὰ νὰ ἐργάζεται ὅπως τὸ πτηνὸν διὰ νὰ πετᾷ· ἀλλὰ τὸ πτηνὸν ἐπτάμενον δυνατὸν νὰ συλληφθῇ ἐν τῇ παγίδι.

Πολλοὶ πολλάκις συνέκριναν τὸν ἐνεργὸν πρὸς τὸν θεωρητικὸν βίον ζητούντες νὰ ἴδωσι ποῖος εἶναι ὁ προτιμότερος. Παρατηρητέον ἐν πρώτοις ὅτι ἡ θεωρία δὲν εἶναι ἐντελής ἀδράνεια. Ταπεινοτάτην ιδέαν θὰ εἶχομεν τοῦ δραστικοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἂν περιωρίζομεν αὐτὸ εἰς μόνους τὰς εἰς τὰς αἰσθήσεις ὑποπιπτούσας πράξεις. Ἡ ὄνειροπόλησις καὶ μελέτη τοῦ ποιητοῦ, τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ ἁγίου, πᾶν τὸ ἀπασχολοῦν, ἀναπτύσσον, κρατῶν τὰ ψυχικὰ ἡμῶν δυνάμεις εἶναι δρᾶσις. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ

ἐκλαμβάνωμεν τὴν δρᾶσιν ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ, ἐν ᾗ νοοῦσιν αὐτὴν οἱ ἔμποροι καὶ βιομήχανοι. Ἀλλὰ τούτου θεέντος, προφανὲς εἶναι ὅτι αἱ ἄδραϊ καὶ ἐξαίρετοι αὗται ἀσχολίαι δὲν ἀρμόζουσιν, εἰς τοὺς πολλούς, ὅτι εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες παλαίους κατὰ τῶν ἐμποδίων τῶν πραγμάτων, ἢ ποιήσεις, ἢ ἐπιστήμη, ἢ εὐλάβεια, δένειναι καὶ δένδυνανται νὰ ὦσι παρὰ μέρος μόνον τοῦ βίου καὶ οὐχὶ ὁ βίος ὅλος. Προσλέγω ὅτι ἡ θεωρία, οἰαδήποτε καὶ ἡ μορφή αὐτῆς, ὅταν δὲν συνδυάζεται μετὰ δρᾶσεως τινος δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐκνευρισμὸν ὁλοκλήρου τῆς ψυχῆς μέρους, νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἀνίκανον νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς δυσχερεῖας τοῦ βίου· δι' ὃ βλαπομένης εἰς τὴν θέλησιν τῶν ἄλλων, ἀφιεμένης νὰ διευθύνωνται, καὶ νὰ ὑπομένωσι τὰς τραχυτάτας δοκιμασίας ὑποταγῆς, διότι δὲν δύνανται ν' ἀποφασίσωσιν οὐδὲν καθ' ἑαυτάς, ὅπως χειραφετηθῶσι καὶ ἀναλάβωσι τὴν αὐτοβουλίαν τῶν.

Ἄλλος κίνδυνος τοῦ θεωρητικοῦ βίου εἶναι ἡ συγκέντρωσις τοῦ ἀτόμου ἐν ἑαυτῷ, ἥτις παρέχουσα βραθύμους καὶ θελκτικὰς ἡδονὰς καθίστησιν αὐτὸν ἀδιάφορον πρὸς τὴν κοινωνίαν τῶν ὁμοίων του. Οὐδὲν ἐγωϊτικώτερον τῆς ποιήσεως, τῆς ἐπιστήμης, καὶ αὐτῆς ἐπὶ τῆς εὐλαθείας. Ἡ θεωρία ἀποστρέφει τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν προσώπων τρέπουσα αὐτὴν ἀποκλειστικῶς πρὸς τὰς ιδέας. Τὰ συμφέροντα τοῦ πραγματικοῦ βίου εἰσὶ τόσον εὐτελεῖ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἄγνόν κάλλος τῆς θεωρίας ὥστε παραμελοῦμεν αὐτὰ ἐνίοτε ἐν τοῖς ἄλλοις ὡς καὶ ἐν ἡμῖν, δυνάμενοι οὕτω νὰ ὤμεν πρότυπα αὐταπαρνήσεως ἅμα καὶ φιλαυτίας. Οὐδὲν διατείνωμαι ὅτι ταῦτα εἶναι ἀναγκαῖα καὶ συνήθη ἀποτελέσματα τῆς ποιήσεως, τῆς ἐπιστήμης, καὶ τῆς εὐλαθείας· ἀλλ' εἶναι ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια αἱ τρεῖς αὗται θεαὶ ἀδελφαὶ δύνανται νὰ παραγάγωσιν, ἂν ἐγκαταλίπωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὰ μαγευτικὰ τῶν θέλησιν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐνώσωμεν τὴν δρᾶσιν πρὸς τὴν θεωρίαν ὅπως ἐνισχύσωμεν ὅλην ἡμῶν τὴν ψυχὴν καὶ μὴ ἀφήσωμεν αὐτὴν κατ' οὐδὲν ν' ἀπαμβλυθῇ.

Ἐν τῶν βαρυτέρων φορτίων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἶναι ἡ εὐθύνη. Οὐδὲν χαλεπώτερον ταύτης εἰς τὸν ἀνθρώπον, ἀλλὰ συγχρόνως οὐδὲν παρέρχει εἰς αὐτὸν ἀνδρικώτερας καὶ εὐγενεστερας ἀπολαύσεις. Ὁ ἀνθρώπος ὅστις ἐδημιούργησεν τὸν βίον του, ὅστις συναίσθάνεται ἑαυτὸν ἀληθῆ πατέρα τῶν πράξεων αὐτοῦ, ὅστις ἔχει σκοπὸν τινα καὶ ἐπιδιώκει συντόμως τὴν πραγμάτων τῶν, ὑπὸ μόνῃς τῆς θελήσεως αὐτοῦ ὑποστηριζόμενος, ὁ ἀνθρώπος ὅστις ἀπαντῶν δυσχερείας ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀπομακρύνει αὐτὰς διὰ τῆς δεξιότητος ἢ ἐνεργητικότητος αὐτοῦ, τῆς συνέσεως ἢ τῆς ἰσχύος του, οὗτος εἶναι ἀληθὴς

ἀνθρώπος, καὶ, ὅλων τῶν ἐπιφυλάξεων τηρουμένων, ἔχει τὴν μεγαλειότητα τῆς εὐτυχίας ἀναλογίαν. Τινὲς φαίνονται πιστεύοντες ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀναπτύσσῃται πλὴν τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύνης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· ἐνορῶσι τὸ σπέρμα τῆς ἀλαζονείας, τῆς ἀνταρσίας, τῆς ἀναρχίας. Προτιμῶσι νὰ ὑποτάσσωσι τὰς ψυχὰς παρὰ νὰ ἐξεγείρωσιν αὐτάς, νὰ δεικνύωσιν αὐταῖς τὸν κανόνα παρὰ τὴν ἐλευθερίαν, νὰ κάμπτωσιν αὐτάς εἰς ἐξωτερικὴν δύναμιν, ἢ ν' ἀφίνωσι αὐταῖς τὴν φροντίδα καὶ τὸ δικαίωμα νὰ κυβερνῶσιν ἑαυτάς. Ἀλλὰ, χωρὶς ν' ἀρνῶμεθα τὴν ἀνάγκην τοῦ κανόνος, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ἀληθὴς ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔγκειται ἀκριβῶς εἰς τὸ διευθύνειν ἑαυτὸν, εἰς τὸ εἶναι αὐτεξούσιον. Ὁμολογῶ ὅτι αἱ εὐπειθεῖς μηχαναὶ εἶναι προτιμότεραι τῶν ἀτάκτων, ἐπικινδύνων καὶ ἀνθρωποκτόνων. Ἀλλὰ τὸ κάλλιστον ἀκριβῶς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ ἡ μηχανὴ καὶ εἰς τὸ κατακτᾶν, διὰ τῆς ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν παθῶν του ἐξουσίας, τὸ δικαίωμα τοῦ κυβερνᾶν ἑαυτὸν.

Πλειστάκις ἄλλως τε παρετηρήθη ὅτι περισσότερα πράττουσιν οἱ ἀνθρώποι ὅταν ἀφίηται αὐτοῖς αὐτενέργεια, ὅ ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπαινος, ἡ ἐκλογὴ τῶν μέσων, ἡ κατανομή τοῦ χρόνου, ἡ ὅταν ὑποβάλλωνται εἰς τυραννικὸν ζυγόν, εἰς μηχανικὸν καὶ ἐξωτερικὸν κανόνα. Παράδεχομαι ὅτι ἡ πλήρης καὶ ἐλευθερά αὕτη εὐθύνη, ἡ ἀρχεβουλία αὕτη τοῦ ἀτόμου οὐδέποτε πρέπει νὰ παρέχεται ἄνευ ἐλέγχου, ἀλλὰ λέγω ὅτι ἐν τινι δεδομένῳ κύκλῳ, ἡ ἀτομικὴ εὐθύνη εἶναι τὸ δραστικώτατον πρὸς ἐπιτυχίαν ἐλαττήριον. Ἀναντιρρήτως δὲ ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἐλευθέρως ἐργασίας ἀπὸ τῆς δουλικῆς. Ὁ δεινὰ ὅστις ὑπέικων νωθρῶς εἰς ἐπιβεβλημένον κανόνα θὰ ἐξετέλει ἄνευ εὐχαριστήσεως καὶ ἄνευ ἐπιτυχίας πράξεις τινὰς προδιαγεγραμμένας, θὰ φανῇ ἴσως ἐξαίρετος ἀνὴρ καθ' ἣν ἡμέραν ἀφεθείς εἰς ἑαυτὸν, θὰ ποιήσῃ οὗτος ἐπιλογὴν τῶν πράξεων αὐτοῦ, καὶ θὰ δυνήθῃ νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν αἷτιον τῆς ἐπιτυχείας ἐπιτυχίας. Ὁ τὰδε ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ, τῷ πλούτῳ, τῇ ἡδονῇ, τῶς βιώσας, ἂν εὐρεθῇ αἰσῶντος μόνος καὶ πένης ἡναγκασμένος νὰ δημιουργήσῃ στάδιόν τι, νὰ βοηθήσῃ οἰκογένειαν, ν' ἀποκτήσῃ ὄνομα, θὰ εὕρῃ ἐν ἑαυτῷ ἀγνώστους δυνάμεις, περιφρόνησιν πρὸς τὸν κίνδυνον, πρὸς τὰς στερήσεις, τὰς κακουχίας, ἃς οὐδεὶς, οὐδ' αὐτὸς ἐπὶ, θὰ ὑπόπτειν ὅτι εἶχει. Τοιαῦται δοκιμασίαι εἶναι ὁ ὀλεθρὸς ἐκείνων οἵτινες στεροῦνται χαρακτήρος, ἢ ἐκείνων ἐν οἷς διὰ δουλικῷ καταναγκασμοῦ ἀπημυδύνθη, ἢ δι' ἀνάνδρου πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιεικειᾶς ἐχαλαρώθη τὸ συναίσθημα τῆς εὐθύνης.

Ὅτε ὁ ἀνθρώπος ἔχει τὴν εὐθύνην οὐ μόνον ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλων, ἡ ζωὴ λαμβάνει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του σοβαρὸν χαρακτήρα, ἀλλὰ

ταύτοχρόνως μέγαν καὶ ἐντιμον. Ὅπως διοικῇ καὶ διευθύνῃ τις τὰ ἴδια συμφέροντα καὶ τὰ ἴδια πάθη ἀπαιτεῖται ἤδη ἰκανὴ δύναμις καὶ δεξιότης· ἀλλ' ὅταν πρέπει νὰ διευθύνῃ τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων, νὰ κυβερνήσῃ τὰ πάθη τῶν, νὰ παρασκευάσῃ τὴν εὐτυχίαν τῶν, ἀπαιτεῖται μείζων ἐντασις τοῦ πνεύματος, μείζων σταθερότης ἀποφάσεως, περισσότερα ψυχὴ, περισσότερα φαντασία, περισσότερα εὐαισθησία καὶ περισσότερα δύναιμις· τοῦτο δὲ συμβαίνει, ὅπως προχίρως εἴπωμεν, εὐθὺς ὡς ἀνὴρ τις γίνῃ οἰκογενειάρχης. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ πολλαπλασιάζεται μετὰ τῶν τέκνων του· δὲν ζῇ μόνον μετὰ τὴν παρῶσαν αὐτῶν ζωὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν μέλλουσαν. Εἶνε λοιπὸν δυστυχῆς, θὰ εἴπωσιν οἱ, διότι τοσαῦτα μέρη μὲν βαρύνουσιν ἐπ' αὐτόν. Οὐχί, ἂν αἱ τοιαῦτα μέρη μὲν εἰσὶν ἀφορμὰ πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ.

Ὅπως θεωρήσωμεν ὡς μέρος τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας τὴν αὐξάνει τῆς εὐθύνης, καὶ κατ' ἀκολουσίαν, τῶν μεριμνῶν, τῶν μόχθων καὶ τῶν ἀγώνων, πρέπει νὰ ἤμεθα τέλειον ἀπηλλαγμένοι τῆς προλήψεως, ἥτις τὴν εὐτυχίαν φαντάζεται ἐν τῇ ἡδονῇ ἢ ἐν τῇ ἐλλείψει τῆς ὀδύνης. Δὲν θέλω νὰ εἴπω ὅτι ἤμεθα εὐτυχεῖς τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς καθ' ἣν θλιβόμεθα. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ νὰ μὴ ὀδυρόμεθα, δὲν ἀρκεῖ οὐδὲ καὶ ν' ἀπολαύωμεν ὅπως ὤμεν εὐτυχεῖς. Ὁ παραδιδόμενος εἰς τὴν ἡδονήν, ὁ καταναλίσκων εἰς αὐτὴν τὰς ἠθικὰς καὶ σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ὁ ἀποναρκοῦμενος ἐν αὐτῇ, ὁ γινόμενος δούλος τῶν ἐντυπώσεων, τῶν συναισθημάτων παντὸς ὅ, τι ἡδύνη, θωπεύει καὶ ἀποναρκοῖ, ἐνταφιάζει τὴν εὐτυχίαν του μετὰ τῆς ἀληθοῦς ζωῆς του καὶ ἀπαρνέσκει ὅλην τὴν δύναμιν ἢ μὲν εὐδαιμονίαν ἀπαρνέμενος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν. Ἀναμφιβόλως τὸ πάθος ἔχει ἐνέργειαν τινὰ καὶ δύναμιν, δι' ἣν δὲν ἀποκλείω τὸ πάθος ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας. Ἰσχυρὰ πάθη (ὧν εὐγενὴς γίνεται χρῆσις) εἶνε πολλῶν προτιμότερα τῆς ἀπαθείας, τῆς ἀναισθησίας, τῆς ἐλαφρότητας, τῆς μηχανικῆς δραστηριότητος. Ἀλλὰ τὸ δραστηκὸν τῶν παθῶν ἔχει τὸ τυφλόν· εἶνε κτηνώδης δύναμις· δὲν εἶνε ἡ ἀληθὴς ἀνθρωπίνη δύναμις ἢ διοικουμένη, ἢ ἐαυτὴν καταστέλλουσα ἢ ἡ χρησιμοποιοῦσα τὰ πάθη καὶ δυναμένη νὰ κυβερνᾷ αὐτὰ πρὸς μέγαν τινὰ σκοπὸν, ἀντὶ ν' ἀρίστη ἐαυτὴν ἐρμαιοὺς ἐκείνων.

— Ἡ κλίσις πρὸς τὴν εὐθύνην πολλάκις καταπολεμεῖται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπ' ἄλλης τινὸς ὁρμῆς, ἥτις ἐν τούτοις ἐκ τῆς αὐτῆς ἀπορρέει πηγῆς· τοῦ ἔρωτος τῆς ἀνεξαρτησίας. Σοφοὶ οἱ τινες τῆς ἀρχαιότητος συνεδούλευον τοὺς ὁπαδοὺς τῶν νὰ μὴ ἀναμιγνύωνται εἰς τὰ δημόσια, ὅπως ἀποτρέψωσι τὰς ἐξ αὐτῶν ἀνησυχίας, νὰ μὴ νομιμύωνται ὅπως ἀπαλλάσσωνται τῶν μεριμνῶν

τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Ἀλλ' ἄρα γε δὲν παρεξηγοῦσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἀνθρώπου οἱ νομίζοντες ὅτι αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ παντὸς δεσμοῦ, εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν πάσης εὐθύνης; Δὲν πρέπει ἀναμφελῶς νὰ ἐπιζητῶμεν τοὺς δεσμούς τούτους ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν. Αἱ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐνοῦσαι ἡμᾶς ὑποχρεώσεις εἶνε κέντρον μᾶλλον τῆς δραστηριότητος παροτρύνον αὐτὴν ἢ ἐμπόδιον. Δυστυχῆς ὁ μόνον πρὸς ἐαυτὸν ἔχων ὑποχρεώσεις! Ἄν εἶνε ἀνεξάρτητος πάσης ἐξωτερικῆς δουλείας, δὲν εἶνε ὅμως καὶ τῆς τῶν παθῶν, τῶν ἰδιοτροπιῶν, τῶν ἀνησυχιῶν ἐαυτοῦ. Ἡ φύσις τιμωρεῖ ἐκείνους, οἵτινες θέλουσι νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἡσυχίαν αὐτῶν ἀπαλλαττόμενοι παντὸς καθήκοντος, ἀπαρνέμενοι πᾶσαν ἐνεργὸν ἀσχολίαν, ἀπέχοντες τῶν κοινῶν συμφερόντων, στερούμενοι ἡδονῶν τινῶν ὅπως μὴ ὑποσῶσιν ὑποχρεώσεις τινάς. Τοῦτο εἶνε ψευδὴς ἀνεξαρτησία, νομίζω δὲ αὐτὴν οὐδαμῶς ἐπιθυμητήν.

Paul Janet.

(Ἐπὶ συνέχεια).

ΟΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ

• Εἰς τοῦ συγγραμματος • Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου.

Ἐπωφελοῦμαι τοῦ παρόντος κεφαλαίου ὅπως περιλάβω ἐν αὐτῷ τινὰς πολιτικούς ἀνδρας, οὓς δὲν ἡδυνήθησαν νὰ κατατάξω ἀλλὰ καὶ ἐπισήμους τινὰς στρατιωτικούς, ναυτικούς καὶ ἄλλους.

Ἐπειδὴ δὲ πρέπει ν' ἀρχίσω ἀπὸ κάποιου, ἀρχίζω κατὰ τύχην ἀπὸ τοῦ κ. Φόρστερ τοῦ πρώην ἐπὶ τῆς Ἱρλανδίας ὑπουργοῦ, ὅστις εἶνε ὁ μᾶλλον εὐκίνητος τῶν ἀνεμοδείκτων τῆς νεωτέρας πολιτικῆς. ἔχει τὴν ἀπαράμιλλον ἰκανότητα νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ φρονήματός του ὅπως συμμορφῶνῃ αὐτὸ μετὰ τὸ φρόνημα τῶν ἐκλογέων του, παρόμοιος κατὰ τοῦτο μετὰ τὰ πτηνὰ τὰ μεταβάλλοντα χροῶμα ἀναλόγως πρὸς τὴν διδομένην εἰς αὐτὰ τροφήν. Ἐνίοτε παραδόξως ἀντιπάλῃται νὰ συναγωνίζηται μετὰ τῶν ἀντιπάλων του κατὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ φιλῶν. Νομίζων ἐξησφαλισμένης τῆς παλαιᾶς φιλίας, ἐργάζεται πρὸς ἀπόκτησιν νέων, ἐνεκα δὲ τούτου προσπαθεῖ νὰ φεῖδῃται καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ καὶ νὰ προτείνῃ μέτρα ἀρέσκοντα εἰς τοὺς οὐίους, χωρὶς νὰ δυσχεραίνωσι τοὺς τόρεις. Εἰς αὐτὸν τέλος δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἀξίωμα τῶν ἐκδεδιτημένων, οἵτινες διατείνονται ὅτι ἡ ἀπιστία δὲν ἀποκλείει τὴν σταθερότητα. Εἰσελθὼν εἰς τὸν πολιτικὸν βίον ὡς ῥιζοσπάστης ἐγένετο ἀναισθητῶς ὁ κρίκος ὁ συνδεὼν τοὺς συντηρητικούς μετὰ τῶν ἐλευθεροφρονων. Πολλάκις θυσιάζει τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ

ἀξίαν ἐνεκα τῆς ιδιότητος τοῦ ἀπαύστως μεταβάλλειν φρόνημα. Ὁ κόσμος δι' αὐτὸν λήγει ἐν τῷ τοῦ περιβόλου τοῦ Κοινοβουλίου, τὸ πολὺ πολὺ δ' ἐπεκτείνεται μέχρι τῆς Ἀνω τῆς Βουλῆς. Ὅταν ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῆς ἐπιψηφίσεως νομοσχεδίου τινός, ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν πρόσκαιρον ἐπιτυχίαν καὶ οὐδ' ὅλως μεριμνᾷ περὶ τοῦ ἀποθησομένου μετὰ τὴν ἐπιψηφίσιν. Ἐν τούτοις ὀφείλονται εἰς αὐτὸν νόμοι τινὲς ἀγαθοὶ οἷον ὁ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ 1870 καὶ ὁ ἐκλογικὸς τοῦ 1872. Ἀγορεύει καλῶς χωρὶς νὰ εἶνε ρήτωρ καὶ κρύπτει ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ἀφελούς ἀπλοϊκότητος ἰσχυρὰν ὀρθόνοιαν, πρακτικὴν ὀξυδερκειαν καὶ ἐπιτηδεσιότητα μοναδικήν, ἥτις θὰ ἦτο ὄντως θαυμαστὴ ἐάν καὶ αὐτὴ δὲν ἐξετίθετο εἰς ὁπωσὺν χυδαίαις μεταβολαῖς. Ἡ φωνὴ του εἶνε τραχεῖα, τὰ κινήματά του ἀπότομα, τὸ ἦθος του τεταραγμένον. Ἐν συντομίᾳ ὁ πανοῦργος αὐτὸς γόνος τῆς Ὑορκσίας, ὅστις λαλεῖ ἀδιακόπως περὶ τοῦ παρελθόντος μεγάλου τῆς Ἀγγλίας εἶνε εἰς τῶν ἀρίστων κωμῶδων τῆς Βουλῆς.

Ἡ σύζυγός του εἶνε θελκτικὴ καὶ τόσον ἀξίερατος ὥστε φαίνεται σχεδὸν ἐπιτηδευσμένη. Εἰς τὴν λίαν περιζήτητον αἵθυσάν του συχνάζει κατ' ἐξοχὴν ὁ διπλωματικὸς κόσμος.

Ἄν καὶ ὁ λόρδος Δούφφριν μᾶς ἐγκατέλιπε πρὸ μικροῦ ἀναλαμβάνων τὴν ἐν Καλκούττᾳ προεδρίαν, οὐχ ἦττον τόσον ἐγένετο περιβλεπτός ἐνεκα τοῦ σπουδαίου μέρους ὅπερ διεδραμάτισε, καὶ τόσον ἡ ἀποστολὴ ἦν ἐξελήρωσε συνδέεται στενῶς μετὰ τὰ μεγάλα συμφέροντα τῆς Ἀγγλίας, ὥστε δὲν δύναται νὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ τὸν πρώην ἀντιβασιλέα τοῦ Καναδᾶ, τὸν πρώην ἐν Πετροπόλει καὶ Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτήν.

Ἐλευθερόφρων, μεγάλθυμος, ἀληθὴς πολιτικὸς ἀνὴρ, ἡγέτης ἐκ γενετῆς, ἐπιτηδεύς καὶ ὑπομονητικὸς, δημοτικώτατος, κυβερνήτης πεπειραμένος παντοῦ διεκρίθη καὶ παντοῦ ἀπέκτησε τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπόληψιν. Προσελκύει τοὺς παρ' αὐτοῦ κυβερνωμένους διὰ τῆς χάριτος τῆς συμπεριφορᾶς του, διὰ τῆς γενναίας αὐτοῦ φιλοξενίας, διὰ τῆς ἄκρας αὐτοῦ ἀνθρωπιοσύνης, διὰ τῆς ἀμεροληψίας του, διὰ τῶν εὐγενῶν καὶ ἀδόλων ἀρχῶν του. Περὶ πάντων μεριμνᾷ. Ἐν Καναδᾷ ἐσπούδασε κατὰ βάθος τὴν χώραν καὶ ἐδιπλασίασε τὰς προσόδους· κατώρθωσε δὲ καὶ νὰ ἐξευγενίσῃ τὴν αὐτῇ κοινωνίαν. Ἐν Λονδίνῳ τὸν ἀποκαλοῦσιν: «ὁ μόνος μας διπλωμάτης». Μεταβαίνων εἰς ξένην χώραν καταμετρεῖ ἀμέσως τοὺς ἀντιπάλους του καὶ πολεμεῖ αὐτοὺς ἐντὸς τοῦ ἰδιοῦ αὐτῶν ἐδάφους. Χάρις εἰς τὴν ἐν Ῥωσίᾳ, ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ διαμονὴν του ἐπιδεξίως παρεσκευάσθη διὰ τὰς Ἰνδίας.

Φιλοπονώτατος ὧν, διεξάγει αὐτοπροσώπως πάσας τὰς ὑποθέσεις του, βοηθὸν ἔχων ἕνα μόνον ἰδιαιτερον γραμματέα. Ἡ ὀρθοφροσύνη του εἶνε πλή-

ρης καὶ ἡ εὐθυκρισία του δεδοκιμασμένη. Ἐπιμελεῖται πολὺ καὶ καλλωπίζει τὰς ἀγορεύσεις του, αἵτινες εἶνε πρότυπα τελειότητος ὑπὸ φιλολογικὴν ἐποψιν. Κατ' αὐτὰς συγγράφει βιβλίον περὶ τῆς Ῥωσσίας, ὅπερ βεβαίως ἔσται ἀξιόλογον. Ἡ δραστηριότης του εἶνε ἴση πρὸς τὸ θάρος του. Ἄν διωρίζετο ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἱρλανδίας, ἤθελεν ἴσως κατορθώσῃ νὰ ἀποτρέψῃ πολλὰς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ συγκρούσεις καὶ νὰ ἐπενέγκῃ πλείστας μεταρρυθμίσεις.

Ὡς ἄτομον εἶνε ἐκλεκτικὸς, ἰδιοτρόπος, ἐκκεντρικὸς. ἔχει τὸ ἐξωτερικὸν λίαν ἀγγλίζον, ἦθος πλαστὸν Μιφιστοφελούς, φέρει ἐκ γενετῆς τὸν μονόβλον, εἶνε ἀπαράμιλλος εἰς τὰς μετὰ τὸ γυῖμα προσφωνήσεις καὶ γινώσκει νὰ διατυπώσῃ δι' ὀλίγων λέξεων φιλοφρόνημα ἀντάξιον τόμων ὁλοκληρῶν. Οὕτως ἔκαμ' ὅτε ν' ἀνασκιρτήσῃ ἐξ εὐχαριστήσεως τὸν γηραιὸν Μόλτκε εἰπὼν αὐτῷ: «Ἐσφιγξα τὴν χεῖρα τοῦ Οὐελεγκτῶνος, χαίρω δὲ νῦν σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ μεγίστου τῶν ζώντων πολεμιστῶν.»

Οἱ προσκεκλημένοι εἰς τὰς ἐσπερίδας του ἐκλέγονται μετὰ πολλῆς αὐστηρότητος, οὐδέποτε δ' ὑπερβαίνουν τοὺς διακοσίους. Ἀποδίδει εἰς τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὸν τίτλον ἐκάστου μεγάλῃν σημασίαν. Κατὰ τὰς ἐσπερίδας ταύτας ἐκτελούνται μικραὶ δραματικαὶ παιδιαί, ὧν μετέχει καὶ αὐτὸς μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας. Εἶνε θαυμαστός περὶ τὸ διηγέσθαι καὶ δὲν ἀποκρούει ἐν ἀνάγκῃ τὰ κωμικὰ θέματα. Ἡ φύσις του δὲν διεφθάρη ἐκ τοῦ κόρου καθίσταται δημοτικώτατος πανταχοῦ ὅπου μεταβαίνει καὶ λίαν ἀγαπητὸς παρὰ τῶν γνωρίζοντων αὐτόν. Κατὰ τὸ θέρος ἀρέσκειται νὰ ζωγραφίσῃ εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὁ λόρδος Δούφφριν εἶνε βεβαίως εἰς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν τῆς Ἀγγλίας· πολλὰ θὰ πράξῃ ἐν Ἰνδίᾳ, ἂν δὲν ἐμποδίσωσιν αὐτὸν ἀπρόοπτα γεγονότα. Ἀκόμη δὲν ὑπερέβη τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος.

Ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸν Βράδλω. Ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν κομψότητα καὶ τὴν ἀριστοκρατικὴν εὐπρέπειαν τοῦ Δούφφριν, ἴσως ὁ Βράδλω φανῇ εἰς πολλοὺς ὁπωσὺν χυδαίος. Εἶνε ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβεύων τὰς μᾶλλον τολμηρὰς ἀρχὰς ἐν τῇ πατρίδι του. Τὸν παρέβαλον μετὰ τὸν Δαντῶν, καὶ ἔχει μὲν τὴν αὐτὴν ρώμην, διατηρεῖ τὴν αὐτὴν τραγικὴν παιδρότητα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐθνικῶν παραχῶν, ἀλλ' εἶνε περισσότερον ἐκείνου ἐπιτηδεύς καὶ πανοῦργος. Χρηματίσας ἄλλοτε δραγόνος καὶ γραμματεὺς δικηγόρου, ἐγένετο γνωστός διὰ διαφόρων ὁμιλιῶν του περὶ τῆς ἀθείας, περὶ τῶν δοξασιῶν τοῦ Μάλθου καὶ περὶ τοῦ δημοκρατικοῦ φρονήματος. Διὰ τῆς ἐξαιρέτου σωματικῆς ἰσχύος του καὶ τῆς ἀχαλινώτου τόλμης του ἀπέκτησε μεγάλην εἰς τὰ πλήθη ἐπιρροήν, ἣν ἰσχυροποίησε μέχρις ἐνθουσιασμοῦ ἢ ἀκλόνητος πρὸς ἐαυτὸν καὶ τὸν σκοπὸν ἐπιδιώκει πύ-

στις. Ῥήτωρ δεινός ἄλλ' ἀρεσκόμενος εἰς τὴν στρεψοδικίαν εἶνε μᾶλλον δικανικός παρὰ πολιτικός ἀνὴρ. Εἰς τὸ κοινοβούλιον τὸν φοβούνται ὡς ἀκάθεκτον, ὡς ταραξίαν, οὐτινος ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν πρέπει νὰ κλείωσι τὸ στόμα διὰ νὰ μὴ ἀκούωσιν ἀποκαλύψεις, ὧν ἐπὶ μόνῃ τῇ ιδέᾳ ἀνασκιρτῶσι φρικῶσαι καὶ αἱ δύο Βουλαί. Τὸ πρόγραμμά του εἶνε ἀπλούστατον συνιστάμενον εἰς τὰ ἑξῆς: χωρισμός τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους, κατάργησις τῆς μοναρχίας, καθολικὴ ψηφοφορία, ἀπόδοσις τῶν γαιῶν εἰς τὸ ἔθνος καὶ ἀνατροπὴ τῆς ἀριστοκρατίας.

Εἶνε γνωστὴ ἡ ἱστορία τῶν προσκαίρων αὐτοῦ πύψεων καὶ τῶν ἀποκλεισμῶν του. Ἡ Βουλὴ προσηνέχθη πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς θεήλατον. Ἀρνηθεὶς νὰ ὀρκισθῇ, ἐδρεύει παρὰ τὴν θύραν ὡς ἀπόδλητος, μὴ ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ προχωρήσῃ καὶ νὰ καθήσῃ εἰς τὰ ἐδῶλια μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀντιπροσώπων. Ἀλλ' ἡ ἐκκεντροκότης του εἶνε μόνον κατ' ἐπιφάνειαν· ἔχει πνεῦμα παρατηρητικὸν καὶ πολυμήχανον, οὐδόλως δὲ θὰ ἐξεπλητόμην ἂν ἐβλεπον αὐτὸν ἐν κοινωνικῇ τινι ἐξέγερσει καταλαμβάνοντα τὴν πρώτην θέσιν.

Ὁ δόκτωρ Λάουν Πλαϊφφαίρ ὀλίγον ἔλειψε νὰ γείνη πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων. Ὁ υἱὸς οὗτος τῶν Ἰνδιῶν, γεννηθεὶς αὐτοῦ πρὸ ἐξηκοντατεσσάρων ἐτῶν πιστεύει μόνον εἰς τὴν χημείαν ἐν τε τῷ φυσικῷ, τῷ ἠθικῷ καὶ τῷ θείῳ κόσμῳ, ἐκτός δ' αὐτῆς εἰς οὐδὲν ἄλλο πιστεύει. Ἡ χημεία εἶνε ὁ μόνος λόγος τῆς ὑπάρξεώς του, ἡ λατρεία του, ἡ δόξα του. Χάρις εἰς αὐτὴν προήχθη παντοῦ καὶ ὁ ἀριστος αὐτὸς καθηγητῆς, μέλος πασῶν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν, ἐτιμήθη διὰ τῆς ἀπονομῆς πάντων τῶν παρασῆμων.

Εἶνε ἀφωσιωμένος εἰς τὰς φιλελευθέρους ἀρχὰς ἐνταυτῷ καὶ εἰς τὰ κηρία ozokerit, ἡ Βουλὴ δὲ τὸν ἐδέχθη μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας φρονούσα ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παραμελήσῃ χημικὸν ὅστις ἦτο εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἡ προσωποποίησις τῆς χημείας. Μετὰ τοῦτο πῶς ἦτο δυνατόν νὰ τῷ ἀρνηθῶσιν ἐν ὑπουργείῳ; Τῷ ἔδωκαν λοιπὸν τὸ ὑπουργεῖον τῶν ταχυδρομείων, ὅπου χάρις εἰς τὴν χημείαν ἀνεκάλυψεν ὅτι ἂν τὰ δεκάλεπτα γραμματόσημα ἦσαν κυανὰ ἀντὶ νὰ εἶνε ἐρυθρά, θὰ ἐπῆρχετο εἰς τὰς δαπάνας τῆς δικαιοδοσίας του οἰκονομία τριακοντακισχιλίων λιρῶν κατ' ἔτος. Καὶ ὅμως μὲ ὅλην τὴν θαυμαστὴν ταύτην ἀνακάλυψιν οὐ μόνον ἀνετράπη, ἀλλὰ καὶ τὰ δεκάλεπτα γραμματόσημα δὲν ἐγένοντο κυανὰ. Μὴ ἔχων ποσῶς ἀνεξαρτησίαν ψήφου, διατηρεῖ τὴν ιδιότητα ταύτην μόνον εἰς τὰ διανοήματά του.

Ὁ σὶρ Βιλφρίδος Λόουσον, ῥιζοσπάτης, ἐχθρὸς κεκηρυγμένος τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων, ὡς ἐνεκα τοῦ παιδρὸς ἐξωτερικοῦ τῶν ἀποκαλεῖ ὁ λαὸς «ὁ Κύριος Κυριακῆς». Ἀποτροπιάζεται τὰ πνευματωποῦντα, ἐπινομασθεῖς

διὰ τοῦτο βαρῶνος Ἀντίζυθος (antibeer baronet). Καθ' ἑκάστον ἔτος ὑποβάλλει εἰς τὴν βουλὴν νομοσχέδιον προτείνον νὰ κλείωνται ἀνεξαιρέτως ὅλα τὰ πνευματωποῦντα κατὰ τὴν ἄγίαν τῆς ἀναπαύσεως ἡμέραν.

Ὁ σὶρ Θωμᾶς Μπράσσεϋ εἶνε υἱὸς τοῦ μεγάλου ἐκείνου χρηματιστοῦ, τοῦ μεγάλου κατασκευαστοῦ τῶν σιδηροδρόμων, τοῦ μεγάλου φιλανθρώπου, περὶ οὗ δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ ἀκεραιότητος καὶ ἐντιμότητος καὶ εὐεργετικώτατος ἀνὴρ τῆς ἐποχῆς του. Παρέσχεν ἐργασίαν εἰς ὁλοτακισμυρίους ἐργάτας ταυτοχρόνως, κατεσκεύασε δὲ σιδηροδρόμους ἀξίας δεκαεπτὰ ἑκατομμυρίων λιρῶν. Ὁ βίος του ὑπῆρξεν εὐγενὲς καὶ ἐλευθέριος.

Ὁ υἱὸς του σὶρ Θωμᾶς Μπράσσεϋ διῆλθε τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἐν Γαλλίᾳ. Κέκτηται σπανίαν μετριεφροσύνην, ἐστερημένος ὢν πάσης κενοδοξίας καὶ πάσης ἀξιώσεως, συγκινητικὴ δὲ εἶνε ἡ υἱικὴ αὐτοῦ στοργή. Ἐχει πολλὴν ἀξίαν, εἶνε πεπαιδευμένος, πρακτικὸς καὶ χρήσιμος. Ὡς συγγραφεὺς ἀνεδείχθη δι' ἐνὸς ἀξιολόγου βιβλίου του ἐπιγραφομένου Work and Wages. (Ἡ Ἐργασία καὶ τὰ Ἡμερομίσθια). Ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ κατέχει θέσιν ἐπιζήλον, ἐκτιμᾶται δὲ πολὺ αὐτοῦ ἡ πολυμαθεία του καὶ ἡ ὀρθότης τῶν ἰδεῶν του ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς ἐργασίας μετὰ τοῦ κεφαλαίου. Αἱ γνώσεις του ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ναυτιλίαν, εἰς τοὺς λιμένας καὶ τὰ νεώρια τὸν καθιστῶσι πολύτιμον. Ἄν καὶ δὲν εἶνε ῥήτωρ, τὸν ἀκούουσι μετ' εὐχαριστήσεως πάντοτε. Παρακᾶθηται μετὰ τῶν ἐλευθεροφρόνων, προσελήφθη δὲ προσφάτως εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὡς γραμματεὺς τοῦ Ναυαρχείου.

Εἶνε ἱκανώτατος ἐρασιτέχνης τῆς ναυτικῆς, θεωρεῖται δὲ ὡς ὁ πρῶτος τῶν πλοηγῶν τῆς Ἀγγλίας. Κέκτηται ἴδιον πλοῖον τὴν *Ἡλιακὴν Ἀκτίνα*, ἐφ' οὗ ἐξετέλεσε τὸν περίπλουν τῆς γῆς. Εἶνε προσηνὴς καὶ εὐπροσῆγορος, ἂν καὶ φαίνεται πάντοτε κατεχόμενος ὑπὸ τινος διανοητικῆς ἐργασίας ἀποδιδούσης εἰς τὴν φυσιογνωμίαν ἡθὸς τι ἀφηρημένον ἢ περιφροντι.

Ἡ κυρία Μπράσσεϋ εἶνε γυνὴ συμπαθεστάτη, μεγάλῃς ἀξίας. Ἀσχολεῖται πολὺ εἰς τὸ ζήτημα τῆς χειραφετησίας τῶν γυναικῶν καὶ προεδρεύει τὰ ἐπὶ τούτου γενόμενα συλλαλητήρια. Γράφει κάλλιστα καὶ ἐξέδωκεν ἥδη περιτπούδαστον ἡμερολόγιον ναυτικῆς ἐκδρομῆς. Ἡ μόνῃ μορφή, ἣν οἱ φθονοῦντες αὐτὴν τῇ ἀποδίδουσιν, εἶνε ὅτι ἔχει αἵθουσαν πολὺ ξενικὴν.

Πρὶν παραιτήσω τοὺς πολιτικούς ἐπιθυμῶ νὰ πληρώσω ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος φόρον θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἐντιμώτατον ἄνδρα τὸν καλούμενον Πλίμσολλ. Ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἀμιλλῶνται νὰ τελειοποιήσωσι τὰ μέσα τῆς καταστροφῆς τῶν ὁμοίων τῶν, ὁ Πλίμσολλ διὰ

νόμου ὃν σχεδὸν διὰ τῆς βίας ἀπέσπασεν ἀπὸ τῆς βουλῆς, παρέσχεν εἰς τὴν ναυτιλίαν κώδικα προστατευτικὸν σώσαντα μυρίας ζωὰς τῶν ἀφανῶν τῆς θαλάσσης ἡρώων. Ἐν τούτοις δὲν ἐξέλεγη ἐκ νέου ἡ μεγάλη αὐτοῦ εἰλικρίνεια θεωρεῖται ἐπιφοβός. Τὸ πλήρες σθένος καὶ εὐγλωττίας βιβλίον ὅπερ συνέγραψε εἶνε προῖον ὁρμῆς ἀξιοθαυμάστου γενναιοφρονος καρδίας.

Δὲν ἠθέλησα νὰ προσβάλω τὸ μεγαλεῖον τῆς Βουλῆς ἀποκαλύπτων μικρὰς τινὰς ἐλλείψεις περὶ τὴν εὐπρέπειαν, τὸ ἦθος ἢ τὴν περιβολὴν τῶν μελῶν τῆς. Σημειῶ μόνον διὰ νὰ σὰς διασκεδάσω τὴν ἐντύπωσιν ἣν τινες τῶν βουλευτῶν παράγουσιν εἰς τὸν ξένον.

Ὁ κ. Γιάδδστον ἔχει τὴν μανίαν νὰ φορῇ γιγαντιαία περιλαίμια, ἅτινα προαναγγέλλουσι τὴν προσεχῇ ἀφίξιν του, πολὺ πρὶν ἢ διακρίνη τις τὴν μορφήν του.

Οὐδεὶς δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι εἰδὲ ποτε γυμνάς τὰς χεῖρας τοῦ κ. Τσίλδερς. Φέρει πάντοτε χειρόκτια χρώματος ὠχροῦ, λέγεται δὲ ὅτι καὶ κοιμάται μὲ αὐτά. Ἐγὼ τὸν εἶδα ἀείποτε τρώγοντα χωρὶς νὰ τὰ ἐκβάλῃ.

Ὁ λόρδος Σαλισθουρὺ εἶνε γνωστὸς ὡς φέρων τοὺς μᾶλλον τετριμμένους πῖλους τοῦ Λονδίνου. Ἄν ποτε τῷ συνέβαινε νὰ χάσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν καθ' ὁδόν, κανεὶς ἐπαίτης δὲν θὰ ἔκυπτε νὰ τὸν λάβῃ.

Ἀπεναντίας ὁ Ἐδουάρδος Γίβσον, ὁ ἀριστος τῶν φίλων του, ἔχει ἓνα πιλοποιὸν ἐργαζόμενον ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἀτομικὴν του χρῆσιν. Διὰ τοῦτο ἐν πάσῃ ἡμέρᾳ φέρει τὸν μᾶλλον στίλβοντα καὶ καινουργῇ πῖλον τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου.

Ὁ κ. Βάρτων σταματᾷ ἐνῷ λαλεῖ διὰ νὰ ῥοφήσῃ ταμβάκον. Ροφᾷ μίαν δραγμίδα εἰς τὰ κόμματα, δύο εἰς τὰ ἐρωτηματικά, καὶ τρεῖς εἰς τὰ θαυμαστικά.

Ὁ Λόρδος Ἀρτικτων μὲ τὰς κνήμας τεταμένας, μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια, μὲ τὴν κεφαλὴν κεκυφίαν καὶ τὸν πῖλον κεχωσμένον μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν φαίνεται πάντοτε κοιμώμενος ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων. Ἀλλ' ἂν καὶ φαίνεται εἰς οὐδὲν προσέχων, ἐν τούτοις βλέπει τὰ πάντα.

Ὁ κ. Τσάμπερλαιν καὶ ὁσάκις ἀκόμη πρόκειται ν' ἀπαγγεῖλῃ τοὺς ἀναρχικωτάτους λόγους του, οὐδέποτε ἐμφανίζεται χωρὶς νὰ φέρῃ ὑπερμέγεθες ἄνθος εἰς τὴν κομβιοδόχην του.

Εὐγενὲς τις καὶ ζάπλουτος λόρδος, γνωστὸς παρὰ πάντων, δὲν ἀλλάζει τὰ περιλαίμια καὶ τὰς περικνημίδας του εἰμὴ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ.

Ὁ σὶρ Στάφφορντ Νόρθικωτ φέρει πάντοτε ἱμάτια πολὺ εὐρύχωρα, προσωρισμένα διὰ νῶτα πολὺ διαφορετικὰ τῶν ἰδικῶν του μὲ μακρὰς καὶ πλατείας χειρίδας.

Δὲν περιγράφω τοὺς προέδρους, τοὺς ὁποίους

πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἀξιοπροπέας τῆς βουλῆς ἐνδύουσι καὶ κοσμοῦσιν ὡς πιθήκους, οὐδὲ τὸ δευτερον θρανίον, ὅπου ἐνθρονίζεται εἰδὸς τι φάλαγγος κορυφαίων λευχειμονούντων ὡς νεόνυμφοι, αὐτοὶ δὲ εἶνε οἱ ἐπίσκοποι.

[Ἐπεται τὸ τέλος.]

X*

Ο ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΣ

Ὁ κ. Π. ἦτο μέλος τῆς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπείας τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν ἐξεταζομένων, ἐνέπνεε δὲ πολὺν φόβον εἰς τοὺτους. Οὐχὶ διὰ τὸ ὀργίλον ἢ τραχὺ τοῦ χαρακτῆρός του, διότι ἦτο, τούναντιον, εὐπροσῆγορος, ἀλλὰ διότι ὡς μαθηματικὸς ἦτο ψυχρὸς καὶ παράδοξος τὴν συμπεριφορὰν, καὶ ἐφόβιζε τοὺς δειλοὺς νεανίσκους, ἐνίοτε καθιστῶν αὐτοὺς ἐντελῶς ἀναύδους εἰς τὰς ἐρωτήσεις του. Διὰ τοῦτο πάντες ἐπωφελοῦντο πᾶσαν εὐκαιρίαν ὅπως καταστήσωσιν εὐνοϊκὸν τὸν τρομερὸν ἐκείνον Π.

Ἐν ᾧ περιώδευε διατρίβων ἐπὶ μικρὸν μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ἐπιτροπείας μελῶν ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῶν νομῶν πρὸς ἐξέτασιν τῶν παρουσιαζομένων ὑποψηφίων, ἔλαβε τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν.

Κύριε,

Ἀνήσυχος μήτηρ τολμᾷ ν' ἀποταθῇ πρὸς ὑμᾶς αὐπροσώπως καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν εὐνοιάν σας πρὸς τὸν μονογενῆ υἱόν της ἐφ' οὗ στηρίζονται πᾶσαι αἱ ἐλπίδες της. Ὁ ἀγαπητός μου Ἰωάννης ἐφθασεν εἰς τὸ ὄριον τῆς ἡλικίας τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ὑποστῇ ἐξετάσεις, ἂν δὲ εἶχε τὸ δυστύχημα ν' ἀπορροφῇ, θὰ ἐκλείετο διὰ παντός εἰς αὐτὸν τὸ στρατιωτικὸν στάδιον. Καὶ ἐν τούτοις ὁ παππὸς του καὶ ὁ πατήρ του ἀποθάνοντες ἀμφοτέρω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους ἦσαν γενναῖοι καὶ ἐντιμοὶ ἀξιωματικοί, καὶ ὁ Ἰωάννης μου δὲ θέλει νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τὰ ἴχνη των.

Μοὶ εἶπον, κύριε, ὅτι εἰσθε ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, διὰ τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω διατί ὁ Ἰωάννης ροβεῖται ὑπερβολικῶς νὰ ἐξετασθῇ ὑφ' ὑμῶν. Ὡ! ἐλπίζω, κύριε, ὅτι εἰς τὴν κρίσιν στιγμὴν θὰ λάβητε τὴν καλὴν ἐκτίμησιν νὰ τῷ ἀποτείνετε εὐνοϊκοὺς τινὰς λόγους. Τοῦτο θ' ἀρκέσῃ βεβαίως νὰ τῷ δώσῃ θάρρος. Μὴ νομίσητε ὅτι εἶνε ἀπροπαρασκευαῖος, καὶ ὅτι δὲν δύναται ν' ἀπαντήσῃ εἰς ὅσα θὰ ἐξετασθῇ. Τούναντιον ἔχει μελετήσῃ πολὺ καὶ εἰσεύρω ἐκ πολλῶν προσώπων δυναμένων νὰ κρίνωσι ὅτι δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις του. Μόνον πεποιθήσις ἐπὶ τὸν ἑαυτὸν του τῷ λείπει, εἰμὶ δὲ βεβαία ὅτι διὰ μίαν λέξεως θὰ μεταδίσσητε εἰς αὐτὸν τὴν πεποίθησιν ταύτην.

Ἐχω συστατικὴν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολήν τοῦ

φίλου σας συνταγματάρχου Χ, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς τὴν ἐγγχειρίσω ἰδιοχείρως. Κατὰ τὸ δρομολόγιον τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπείας τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη διὰ τῶν ἐφημερίδων, τὴν εἰκοστὴν τοῦ μηνὸς τούτου θὰ εὑρεθῇτε εἰς Ἀνζέρην, ὅπου ἐνεγράφη ὁ υἱὸς μου ὅπως ὑποστῇ τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις. Θὰ σᾶς εἶμαι πολὺ εὐγνώμων ἂν θελήσητε νὰ μὲ δεχθῇτε τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ταύτης ὅπως σᾶς ἐγγχειρίσω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ συνταγματάρχου, καὶ συνηγορήσω αὐτοπροσώπως ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου μεθ' ὅλης τῆς μητρικῆς στοργῆς. Ἐλπίζω, κύριε, ὅτι δὲν θὰ μοὶ ἀρνηθῇτε τὴν χάριν νὰ μὲ δεχθῇτε.

Δεῖξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἰδιαζούσης πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου, κτλ,

Κόμησσα Λασή

Ὁ Π. τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐλαβεν ἐν Αὐρλίξ, ὅπου εἶχε διαμείνῃ ἡμέρας τινὰς· συνειθισμένος δὲ νὰ λαμβάνῃ τοιαύτας εἶπε καθ' ἐαυτόν:

— Τρομερὸν φόβον ἔχει αὐτὴ ἡ μητέρα. Ποιὸς εἰδεύρει τί ἀκαμάτης εἶνε ὁ υἱὸς τῆς... ἀλλὰ θὰ τὸν ἰδῶμεν ὅταν ἔλθῃ ἡ ὠρισμένη ἡμέρα!...

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δ' ἐκείνης οὔτε ἐσυλλογίσθη πλέον τὴν μητέρα καὶ τὸν υἱόν.

Τὴν προτεραιάν τῆς ἡμέρας τῶν ἐξετάσεων, ἀμαξὰ τις ἔφερεν εἰς τὸν μεταξὺ Τοῦρ καὶ Ἀνζέρης σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τρία πρόσωπα, σκοποῦντα νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν τελευταίαν πόλιν.

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων προσώπων τὸ ἐν ἧτο γυνὴ τεσσαρακοντοῦτις περίπου, ἀλλ' ἕνεκα τῆς καλλονῆς καὶ τῆς θαλερότητος αὐτῆς μόλις φαινομένη τριακοντοῦτις. Ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ περίκομπος χάρις τῆς στολῆς αὐτῆς ἐμαρτύρουν ὅτι ἦτο γυνὴ ὑψηλῆς κοινωνικῆς τάξεως. Ἐστηρίζετο εἰς τὴν βραχίονα ὑψηλοῦ καὶ ὠραίου νέου, ὅστις ἐδείκνυε πρὸς αὐτὴν μεγάλην ἀγάπην. Ὁ νέος οὗτος ἦτο υἱὸς τῆς ἀλλὰ πάντες θὰ ἐξελάμβανον αὐτόν ὡς ἀδελφόν τῆς. Θαλαμηπόλος τις σεμνὴ τὸ ἐξωτερικὸν παρηκολούθει τὴν περικαλλῇ δέσποιναν.

Ὅτε ἡ ἀμαξὰ ἐφθασεν εἰς τὸν σταθμὸν, ἡ ἀμαξοστοιχία εἶχε φθάσῃ ἤδη, ὥστε μόλις ἡ κυρία ἐπρόφθασε νὰ δώσῃ διαταγὰς τινὰς εἰς τὸν ἡνίοχον τῆς ἀμαξῆς τῆς, ὅστις ἀπῆλθεν ἀμέσως. Ὁ υἱὸς ἐλαβεν ἐν σπουδῇ τρία εἰσιτήρια καὶ ὥρμησαν εἰς ἀμαξάν τινα πρώτης θέσεως. Μετὰ ἐν λεπτὸν ἡ ἀτμάμαξα ὤξεις συρίζασα ἐξεκίνησε.

Τὰ τρία ταῦτα ἄτομα ἐν οἷς ὁ ἀναγνώστης ἐμάντευσεν ἴσως τὴν κόμησσαν Λασή καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Ἰωάννην, εἶχον εἰσελθῇ εἰς διαμέρισμα ὅπερ ἐφαίνετο κενόν, φωτιζόμενον, κατὰ τὸ σῶνθεος, ὑφ' ἐνὸς λαμπτήρος καὶ τούτου ἱκανῶς θαμβοῦ. Ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν ἐκεῖνο φῶς ἕνα μόνον συνεπιβάτην διέκριναν. Ἐφόρει εὐρὺν ἐπενδύ-

την καὶ βελούδινον στούφον, ἐφαίνετο δὲ κοιμώμενος βαθύως καὶ μόνον ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀμαξάν ἀφύπνισθη.

Ἐρᾶν πολὺ φιλόφρων πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὸν υἱόν, ἐπειδὴ δὲ ἐκάθητο ἐν τῇ γωνίᾳ προσέφερε τὴν θέσιν του εἰς τὴν κόμησσαν, ἥτις ψυχρῶς εὐχαριστήσασα αὐτόν ἐκάθησε μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς ἀμαξῆς, ἐν ᾧ ἡ συνοδὸς τῆς ἐκάθησεν ἀπέναντι αὐτῆς.

Προφανῶς οἱ νεήλυδες δὲν ἦσαν φίλοι τῶν λόγων, ἡ τοῦλάχιστον δὲν εἶχον διαθέσιν νὰ συνάψωσι συνδιάλεξιν. Ἐν τούτοις ὁ ἄγνωστος εἶπε λέξεις τινὰς περὶ τοῦ νυκτερινοῦ ψύχους, τῆς καλλονῆς τῆς νυκτός, ὡς καὶ περὶ τοῦ κόπου τῶν ταξειδίων ὅταν κανεῖς εἶνε ἡναγκασμένος ὡς αὐτὸν νὰ διατρέξῃ ὅλην τὴν Γαλλίαν. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων λέξεων ἡ κυρία Λασή συνεπέρανε ὅτι ἦτο περιοδεύων παραγγελιοδόχος καὶ ἀπήντησε ξηρῶς:

— Ἐχετε δικαίον, κύριε.

Εἴτα ἐστρεψε πρὸς αὐτόν τὴν ράχιν καὶ ἤρξατο συνομιλοῦσα χαμηλοφώνως μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς.

Ὁ ἄγνωστος ἐννοήσας ὅτι τὸν περιφρόνουν ἐκάθησε πάλιν εἰς τὴν γωνίαν του προσπαθῆσας νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν διακοπέντα ὕπνον του.

Παρήλθον στιγμαὶ τινες· παράθυρόν τι ἔμεινεν ἀνοικτόν, μολοντί δὲ ἦτο θέρος, ψυχρὰ νυκτερινὴ αὐρα ἐκ τοῦ παρακειμένου μεγάλου ποταμοῦ ἐρχομένη εἰσέπνευε εἰς τὴν ἀμαξάν. Ὁ ἄγνωστος τρέμων ἠρώτησε μετὰ συστολῆς ἂν ἐπετρέπετο νὰ τὸ κλείσῃ.

Ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱὸς ἐδείξαν ὅτι δὲν τὸν ἤκουσαν, καὶ ἡναγκάσθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν αἵτησίν του.

Τέλος ἡ κυρία ἀπεκρίθη.

— Λυποῦμαι, κύριε, ἀλλ' ὁ υἱὸς μου καὶ ἐγὼ εἴμεθα πολὺ τεταραγμένοι καὶ ἔχομεν ἀνάγκην καθαροῦ ἀέρος... καὶ ἐπειτα ὁ ἄνεμος δὲν εἶνε ἐπικίνδυνος εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν.

Ὁ περιοδεύων παραγγελιοδόχος δὲν ἐπέμεινε καὶ ἤρκεσθη νὰ περιτυλιχθῇ ἐπιμελίστερον διὰ τοῦ ἐπενδύτου του. Μετὰ τινὰς στιγμὰς εἶπεν εἰς τὴν κόμησσαν.

— Τελάχιστον, κυρία, δὲν θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃτε ν' ἀνάψω ἐν σιγάρων διὰ νὰ σκορπίσω ὀλίγον τὴν ὑγρασίαν τῆς νυκτός;

Ἡ κόμησσα ἐποίησεν ἀνυπομονησίας νεῦμα:

— Ἀ, κύριε, ἀπήντησε, πολὺ ὀλίγον καιρὸν ἀκόμη θὰ περάσωμεν μαζί!... Μετὰ μίαν ὥραν τὸ πολὺ θὰ ἤμεθα εἰς Ἀνζέρην... Ὁ υἱὸς μου δὲν καπνίζει, καὶ ἡ ὁσμὴ τοῦ καπνοῦ εἴμπορεῖ νὰ τῷ φέρῃ κεφαλόπονον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις δύναται νὰ ἔχῃ πολὺ σοβαρὰς συνεπειὰς δι' αὐτόν.

Ὁ παραγγελιοδόχος παρὰ τὸ ὑπερβολικὸν

θάρρος ὅπερ συνήθως ἔχουσιν οἱ τοῦ ἐπαγγέλματος του, εἰσῆλθε καὶ πάλιν, ἐφαίνετο δὲ ὅτι κατάρθωσε τέλος πάντων ν' ἀποκοιμηθῇ.

Τότε ἡ κυρία Λασή καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς νομίζοντες ὅτι ἦσαν μόνον μετὰ τῆς συνοδοῦ ὕψωσαν ἀνεπαισθῆτως τὴν φωνὴν αὐτῶν.

— Καλὴ μου μητέρα, ἔλεγε θλιβερῶς ὁ Ἰωάννης, ἡ βεβαιότης περὶ τῆς ἐπιτυχίας μου τὴν ὁποίαν δεικνύετε μὲ ἀνυσχεῖ, καὶ ἤθελα νὰ εἴσθε παρασκευασμένη διὰ κάθε δυσάρεστον ἐνδεχόμενον... ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος Π. εἶνε ὁ κακὸς μου δαίμων. Τὸν εἶδα τὸ περασμένον ἔτος νὰ ἐξετάζῃ μαθητὰς τινὰς· μὲ τὸν τροπὸν του παγώνει τὸν ἐξεταζόμενον. Τόσον τρόπον μοῦ ἐμπνέει ὥστε φοβοῦμαι μὴ δὲν εἴμπορέσω λέξιν νὰ εἰπῶ ἐμπρὸς του.

— Μὴ λέγῃς τέτοιους λόγους, Ἰωάννη μου, ἀπήντησεν ἡ κόμησσα, διότι μοῦ ξεσχίζεις τὴν καρδίαν μου!... Ἐχεις θάρρος εἰς πολλὰς περιστάσεις, ὡς τώρα ἀπιδειξέας ὅτι εἶσαι γενναῖος· πῶς εἶνε δυνατόν λοιπὸν νὰ φοβηθῇς σὺ ὁ ἐγγονὸς καὶ υἱὸς τῶν Λασή, ἀνθρώπων τὸν ὁποῖον οὔτε νὰ ἴδῃς δὲν θὰ καταδεχθῇς ἀμαγίνης ἀξιώματι; Καρδιά, παιδί μου! Σκοπεῖω νὰ τὸν ἰδῶ πρό τῶν ἐξετάσεων αὐτὸν τὸν φοβερόν σου κύριον Π. καὶ νὰ τῷ ἐγγχειρίσω μόνη μου τὴν ἐπιστολὴν τοῦ συνταγματάρχου. Διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἐξεκίνησα ἀπὸ τὸ ἡσυχόν μας ἐξοχικὸν μέγαρον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τόσον σπανίως ἐξέρχομαι, ὅπως εἰδεύρεις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δυστυχοῦς σου πατρός. Θὰ προσπαθῶ διὰ παντός μέσου νὰ τὸν καταστήσω εὐνοϊκὸν πρὸς σέ καὶ ἂν ἀκόμη γίνῃ ἀνάγκη νὰ πέσω εἰς τοὺς πόδας του...

— ὦ! μητέρα, ὑπέλαβεν ὁ νέος ἐντόνως, ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ κατέλθῃς σὺ ἡ χήρα τοῦ στρατηγοῦ Λασή εἰς τοιαύτην ταπείνωσιν!... Μεταχειρίσου φιλοφρονήσεις, θέλῃς τονόσον εἴμπορεῖς· ἀλλ' ἀντὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃς προτιμῶ... Καὶ ἐν τούτοις, προσεῖπε μετὰ περιφρονητικοῦ ἤθους, ποῖος λέγει ὅτι ὁ σχολαστικὸς αὐτός, ὁ παραγεμισμένος μὲ ἄλγεβρον καὶ γεωμετρίαν, θὰ δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ τὰς εὐγενεῖς φιλοφρονήσεις σου, θὰ συγκινηθῇ ἀπὸ τὰς μητρικὰς σου παρακλήσεις; Τίποτε δὲν θὰ ἐννοήσῃ, τίποτε δὲν θὰ αἰσθανθῇ, διότι ἡ ψυχὴ του ἔχει, εἶμαι βέβαιος, ὅλην τὴν ξηρότητα τῶν λογαρίθμων.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ παραγγελιοδόχος ἐκινήθη ἐν τῇ γωνίᾳ του ὥσπερ εἶχεν ἀφύπνισθῃ. Ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱὸς ἐταπείνωσαν πάλιν τὴν φωνὴν αὐτῶν.

Ἐν τούτοις ἐπλησίαζον εἰς τὴν Ἀνζέρην. Ἡ κυρία Λασή καὶ ὁ υἱὸς τῆς ἀπησχολημένοι ὑπὸ τῆς συνδιάλεξίν τῶν δὲν τὸ εἶχον ἐννοήσῃ, ἀλλ' ἡ θαλαμηπόλος τῆς κομῆσσης ἐτακτοποίησε τὴν σκευὴν τῆς κυρίας τῆς, καὶ ὁ παραγγελιοδόχος ἤτοιμάζετο νὰ καταβῇ τῆς ἀμαξῆς.

Ἠγέρθη, καὶ ὅτε ἐπλησίασεν ὑπὸ τὸν λαμπτήρα ἡ κόμησσα καὶ ὁ υἱὸς τῆς εἶδον ἄνδρα ἐπιμελεημένου ἐξωτερικοῦ. Τὸ περιλαίμιον τοῦ ἐπενδύτου τοῦ ἡμποδισεν αὐτοὺς νὰ διακρίνωσι τὰ χαρακτηριστικά του, ἀλλ' ἡ εὐχέρεια τῶν κινήσεων του, ὡς καὶ οἱ λόγοι οὓς εἶχε ἐκστομίσει οὐδὲν εἶχον τὸ χυδαῖον.

Καὶ οὗτος ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας ὅπου παρατήρησεν μετὰ προσοχῆς τοὺς γείτονάς του, θὰ ἔλεγε δὲ τις ὅτι μειδίαμα εἰρωνικὸν ἐρᾶν ἐπὶ τῶν χειλέων του. Ἀλλ' ἐνῷ προσεπάθει νὰ λάβῃ δέμα τι ὅπερ εἶχε θέσῃ ἐν τῇ δικτυωτῇ σκευοθήκῃ τῆς ἀμαξῆς, τὸ δέμα τοῦτο ἐξέφυγε τῶν χειρῶν του καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ποδὸς τῆς κυρίας Λασή.

Ἦτο ἑλαφρὸν καὶ μαλακὸν τὸ πεσὸν ἀντικείμενον ἀλλ' ἡ κόμησσα ἐκπλαγείσα μᾶλλον ἢ ἀλγήσασα ἐξέβαλεν ἀσθενῆ κραυγὴν.

— Ἀδέξιε! εἶπεν ὁ Ἰωάννης ὀργίλως.

Ὁ παραγγελιοδόχος ἐδείξεν ὅτι δὲν ἤκουσε τὸ προσβλητικὸν τοῦτο ἐπίθετον καὶ ἐζήτησε συγγνώμην.

— Δὲν εἶνε τίποτε, εἶπεν ἡ κόμησσα· περισσότερο ἐφοβήθηκα παρ' ὅτι ἐπόνεσα.

— Ἀδιάφορον, ὑπέλαβε τραχέως ὁ Ἰωάννης, οὐ τὰ νεῦρα βεβαίως εἶχον ταραχθῇ. Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὰ μάτια διὰ νὰ προσέχουν!

Ὁ ἄγνωστος ἐστράφη πρὸς τὸν νέον.

— Ἐζήτησα συγγνώμην ὅσον ἡδυνάμην ἀπὸ τὴν κυρίαν, εἶπεν εὐγενῶς ἀλλ' εὐθαρσῶς νομίζω ὅτι δὲν ἔχετε δικαίον νὰ παραπονήσῃτε ἐκ μέρους μου, ἐγὼ ἴσως ἔχω τοῦναντίον τὸ δικαίωμα νὰ παραπονεθῶ...

— Κάμετε ὅπως σᾶς ἀρέσει, εἶπε προπετῶς ὁ νέος· πολὺ ὀλίγον μὲ μέλει.

— Ἠσύχασε, σὲ παρακαλῶ, παιδί μου! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Λασή, θέλεις τώρα νὰ φιλονικήσῃς μὲ αὐτόν τόν... κύριον... Βλέπεις, προσεῖπε μετ' ὀλίγον χαμηλοφώνως μὲν ἀλλ' οὐδόλως ἀνησυχούσα ἂν ἤκουετο, ὅτι δὲν εἶνε τῆς ἰδικῆς μας κοινωνικῆς τάξεως.

Τὸ εἰρωνικὸν μειδίαμα περὶ οὗ ἐλαλήσαμεν ἀνεφάνη πάλιν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ἀγνώστου· ἐν τούτοις εἰσῆλθε, διότι ἡ ἀμαξοστοιχία ἔστη καὶ φωνή τις ἐκραύγαζε: Ἀνζέρη! Ἀνζέρη!

Εἶχον φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Ἡ διδασκαλία κύριον σκοπὸν πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ καταστήσαι ἕκαστον ἱκανὸν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν βιωτικῶν του καθηκόντων, ἡ δὲ ἀγωγή τὸ ἐμπνεῦσαι σταθερὰν θέλησιν εἰς ἐκπλήρωσιν αὐτῶν.

Λόγκιος.

ΤΟ ΜΟΝΟΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΜΑ ΤΩΝ ΛΑΠΩΝΩΝ

Ἡ Λαπωνία δὲν εἶνε περιώνυμος διὰ τὰ μνημεῖα αὐτῆς, οἱ κάτοικοι δ' αὐτῆς δὲν διαπρέπουν ἐπὶ κομψότητι. Καλύβη μόνον ἐκ χιόνος καὶ πάγου καὶ δέρμα ταράνδου δι' οὐ περιβάλλει τὸ σῶμά του, προσφυλάττουσιν ἀπὸ τοῦ ψύχους τὸν λαὸν τοῦτον, ἐνθυμίζοντα τοὺς ἀρχαίους Σκύθας.

Τὸ δυσειδὲς τῶν Λαπώνων ἀρρένων καὶ θηλέων ἐξιστοῦται πρὸς τὸ σκαῖον τῆς στολῆς αὐτῶν. Οἱ τε ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες εἰσὶ λίαν βραχύσωμοι, ἀληθῶς πυγμαῖοι. Εἰσὶ δ' ἀπεχθέστατοι ἔνεκα τῆς βαρεῖας ὁμῆς τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ δέρματος τοῦ ταράνδου, ὧν ποιοῦνται χρῆσιν.

Καὶ ἐν τούτοις παρισινὴ τις δέσποινα περιηγηθεῖσα τὴν χώραν ἐκείνην κατεγοητεύθη ὑπὸ θελκτικῶν τινος σκευῶν. Τὸ σκεῦος τοῦτο εἶνε τὸ λίκνον, εἰς ὃ συγκεντρῶνται ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ ποίησις τοῦ δυστυχοῦς Λάπωνος.

Τὸ λίκνον τοῦτο εἶνε συγχρόνως σκεῦος, ἔνδυμα καὶ φωλεά. Ἐξ ἐλαφροῦ ξύλου κατασκευασμένον καὶ διὰ δέρματος κεκαλυμμένον ἔχει σχῆμα ὑποδήματος, περιφεροῦς κατὰ τὸ ἄκρον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδίου εὐρίσκεται ἐπικάλυμμα προσταπίζον τὸ βρέφος χωρὶς νὰ στενοχωρῇ αὐτό.

Κατὰ τὰς μακρὰς θήρας καθ' ἃς ἡ Λαπωνίς παρακολουθεῖ τὸν σύζυγόν της, φέρει ἐπὶ τῶν νώτων τὸ λίκνον τοῦτο, τὸ μὴ βαρὺ δι' αὐτήν, ὅταν δὲ ὁ ὅμιλος τῶν θηρευτῶν σταθμεύσῃ, ἀναρτᾷ αὐτὸ εἰς δένδρον τι διὰ τελαμώνος, ὥστε τὸ παιδίον ταλαντώμενον ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ κινήσεων δὲν ἐννοεῖ ὅτι δὲν φέρεται ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ἐν τῷ λίκνῳ τούτῳ ἐπενδεδυμένῳ διὰ πολλῶν δορῶν λαγωῦ ἐξαπλοῦται ἀναπαυτικώτατα ὁ μικρὸς Λάπων, τοῦ σώματος αὐτοῦ προστατευομένου καθ' ὅλοκληρίαν κατὰ τοῦ ψύχους.

Περίξ τοῦ καλύμματος κρέμονται πολύχρωμοι μαργαρίται καὶ μετάλλιοι ἀλυσσίδες, ὧν ἡ θέα καὶ ὁ κρότος διασκεδάζουσι τὸ παιδίον.

Ὁ Μιστελέ εἶχε δίκαιον εἰπών: Ἡ Λαπωνία μίαν μόνην ἔχει τέχνην, ἐν καλλιτέχνῃμα, τὸ λίκνον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ μέγιστον τῶν ὥρολογίων. —Μέχρι τοῦδε ἡ Εὐρώπη ἐκέκτητο τὰ πρωτεῖα ὡς πρὸς τὰ ὥρολόγια κατὰ τε τὸ μέγεθος, τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Ἦδη ὅμως ἡ Ἀμερικὴ ἔλαβε τὰ πρωτεῖα ταῦτα, καθόσον ἐν τῷ Ruppinner Hall τῆς Νέας Ὑόρκης κατασκευάσθη ὥρολόγιον ὑπερτεροῦν τὰ τοῦ κόσμου πάντα. Τὸ ὥρολόγιον τοῦτο—ἀληθὲς τέρας τοῦ εἶδους—κατεργασθὲν ὑπὸ τοῦ ὥρολογιοποιοῦ Μαρτέν, κατέχει χωρὶν 5 καὶ 0,50 μέτρων κυβικῶν,

ἔχει βάρος 700 χιλιογράμμων, καὶ περιλαμβάνει 265 τροχοὺς. Κινεῖται δὲ διὰ τῆς ἐνεργείας ἐκκρεμοῦς, κινουμένου ὑπὸ 12 βαρῶν, ὧν τὸ μὲν πρῶτον φθάνει τὴν μεγίστην αὐτοῦ κατάβασιν ἐντὸς 8 ἡμερῶν, τὸ δὲ τελευταῖον ἢ δωδέκατον ἐντὸς 2000 ἐτῶν. Δεικνύει τὰ δευτερόλεπτα, τὰ πρῶτα λεπτά, τὰς ἡμέρας, τὰς ἐβδομάδας, τοὺς μῆνας, τὰ ἔτη καὶ ἰδιαιτέρως τὰ δέσεκτα. Κινεῖ 128 ἀλληγορικὰς μορφὰς 50 ἐκατοστομέτρων ὕψους, παριστανούσας τὰς 4 ἡλικίας τῆς ζωῆς, τοὺς 12 Ἀποστόλους, τὸν Χριστὸν εὐλογοῦντα τοὺς μαθητάς του, ἓνα κωδωνοκροῦσθην, 7 ἐθνικοὺς θεοὺς, τὰς 4 ἐποχάς, τὰ σημεῖα τοῦ Ζωδιακοῦ κτλ. Αἱ φάσεις τῆς σελήνης καὶ ἡ κίνησις τῆς γῆς καὶ τῶν ἀστέρων δεικνύονται ἐν αὐτῷ διὰ περιστρεφῶν σφαιρῶν παριστανουσῶν αὐτὰς ἀκριβῶς. Εἰς ἀλέκτωρ ἀνὰ πᾶσαν θῆν ὥραν ἐξερχόμενος ἀπὸ τινος γωνίας τοῦ ὥρολογίου ψάλλει μετὰ φωνῆς σχεδὸν φυσικῆς· τετρακίς δὲ τῆς ἡμέρας μέγιστον μουσικὸν ὄργανον αὐτομάτον σημαίνει 12 τεμάχια ἐκλεκτῆς μουσικῆς, καὶ διατηρεῖται τὸ χόρδισμα τοῦ ὥρολογίου τούτου ἐπὶ 10,000 ἔτη.

Ὁ ἰταλὸς μηχανικὸς Μαλπρινιάνο ἐξεπόνθησε σχέδιον περὶ ἐνώσεως τῆς Ῥώμης μετὰ τῆς θαλάσσης διὰ διώρυχος πλάτους μὲν 80 μέτρων, βάθους δὲ μέτρων 10. Ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις ἀνεγνώρισε τὸ σχέδιον τοῦτο ὡς ἐκτελέσιμον.

Ἡ πόλις Βούδα—Πέστη παρὰσκουάζει μεγαλοπρεπεστάτην ἐορτὴν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1526 μέχρι τοῦ 1686 κατεῖχετο ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἡ ἐορτὴ τελεσθήσεται τῇ 20ῃ Σεπτεμβρίου. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀπεφάσισε νὰ προσκαλέσῃ εἰς αὐτήν καὶ νὰ φιλοξενήσῃ πάντας τοὺς ἀπογόνους τῶν ἀνδρῶν, ὅσοι ὑπῆρξαν ἐν τῇ στρατιᾷ τοῦ Καρόλου τῆς Δοβαργίας, τοῦ καταπολεμήσαντος τότε τοὺς Τούρκους.

Γερμανικαὶ ἐφημερίδες γράφουσι μετὰ πολλῆς σοβαρότητος, ὅτι εἰς προσεχεῖς βουλευτικὰς ἐκλογὰς ἡ Νυρεμβέργη θὰ ἐκλέξῃ διὰ παμφηρίας σχεδὸν βουλευτὰς φίλους τῆς κυβερνήσεως. Ὁ λόγος δὲ δι' ὃν ἡ κυβέρνησις προσεκτίσασθαι αἰφνὴς τῆλικαύτην δημοτικότητα ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ εἶναι ὁ ἐπόμενος. Ἐπ' ἐσχάτων ὁ Βίσμαρκ ταξιδεύων παρέμεινεν ἐπὶ μικρὸν ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ τῆς Νυρεμβέργης· παρήγγειλε δὲ νὰ τῷ φέρωσι ζῦθον καὶ ἐνώπιον τοῦ συνηγμένου πλήθους τῶν περιέργων ἔπιεν ἀπνευστὶ ἐν μέγῃ ποτήριον, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἄλλο. Οἱ Νυρεμβέργειοι συνεκινήθησαν εἰς ἄκρον διὰ τὴν ἀπονεμηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἄρχιγραμματέως ἔξοχον τιμὴν εἰς τὸν ἐγγύριον ζῦθον καὶ τὴν πανηγυρικὴν ἀναγνώρισιν τῆς ποιότητος αὐτοῦ ὡς ἀρίστης, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Βίσμαρκ μετ' ἐνθουσιασμοῦ φέρεται ἀνὰ τὰ στόματα πάντων τῶν κατοικῶν ἀπὸ τοῦ γεγονότος ἐκείνου.

Τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν δεινῶν ἄτινα ὑφίσταται ὁ ἄνθρωπος προέρχονται πάλιν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ δυστύχημα τῆς εὐτυχίας εἶνε ὁ κόρος, καὶ τὸ εὐτύχημα τῆς δυστυχίας εἶνε ἡ ἐλπίς.